

37684

P.

Hubert 126 347 111
126 347 111

ANKIETA

W SPRAWIE
KODYFIKACJI POLSKIEGO PRAWA
NAFTOWEGO.

SEMINARIUM
ADMINISTRACYJNE
UNIWERSYTETU LWOWSKIEGO.

NAKŁADEM
KRAJOWEGO TOWARZYSTWA NAFTOWEGO
LWÓW 1925.

ANKIETA

W SPRAWIE KODYFIKACJI
POLSKIEGO PRAWA NAFTOWEGO.

896.

SEMINARIUM
ADMINISTRACYJNE
UNIWERSYTETU LWOWSKIEGO.

NAKŁADEM
KRAJOWEGO TOWARZYSTWA NAFTOWEGO.
LWÓW 1925.

126348 III

20.1837P

6304 III

2494
37

37684

III

20x

Bibl. Univ. Lwów 8. IX 37

W ZBIORACH KOLEKCYJNYCH

PODRĘCZNIK PRACY WYKONAWCZOJ

WYDAWCA

WYDAWCA: WYDAWNICTWO OŚWIECENIA

319. 70. II

Drukarnia Kłosańska, Lwów, Koperska-41

Uchwałą z dnia 14. maja 1924 r. powierzyła Państwowa Rada Naftowa przeprowadzenie ankiety w sprawie nowelizacji, względnie nowej kodyfikacji polskiego prawa naftowego Krajowemu Towarzystwu Naftowemu.

Ankieta przeprowadzona być mogła zasadniczo w dwojaki sposób. Sposób pierwszy, łatwiejszy polegał na ułożeniu i rozesłaniu odpowiedniego kwestjonariusza, sposób drugi, trudniejszy na opracowaniu gotowego projektu noweli, względnie nowej ustawy naftowej, i poddaniu go następnie fachowej krytyce kompetentnych czynników. Komisja, składająca się z zaproszonych przez Krajowe Towarzystwo Naftowe przedstawicieli wszystkich organizacji, pracujących w przemyśle naftowym, wybrała po długich i szczegółowych naradach sposób drugi.

Przeprowadzenie każdej ankiety trudne jest w naszych warunkach z tego powodu, że najkompetentniejsze właśnie do wyrażenia swej opinii osoby zajęte są zwyczajnie swymi interesami i pracą zawodową do tego stopnia, że nie mają czasu ani chęci do opracowania odpowiedzi na niezliczoną ilość kwestji i pytań, będących przedmiotem ankiety. Większe natomiast zainteresowanie wywołać musi dostarczenie do ankiety gotowego już materiału w formie opracowanego projektu, ułatwiającego zorientowanie się w przedmiocie, oraz krytykę lub aprobatę poszczególnych przepisów i postanowień.

Kierując się powyższymi względami, wybrała Komisja ten właśnie sposób przeprowadzenia ankiety i powierzyła opracowanie projektu nowej ustawy naftowej podkomisji, składającej się z pp. Inż. Juliusza MOKREGO i Dr. Marjana ROSENBERGA.

Niniejszy projekt nie przesądza jeszcze w niczem zasad i instytucji przyszłego polskiego prawa naftowego. O sprawie tej decydować będzie ostatecznie Sejm i Senat Rzeczypospolitej, kierując się przede wszystkim interesem państwa i społeczeństwa. Nasz udział w omawianej sprawie ograniczyć się musi do wszechstronnego oświeślenia omawianej kwestji, oraz do wykazania, że interesy przemysłu naftowego nie kolidują w żadnym wypadku z interesem państwa i społeczeństwa, przeciwnie, że biegną równolegle, a nawet w zupełności z nim pokrywają.

Nadesłane nam, jako odpowiedź na niniejszą ankietę uwagi, propozycje, i nowe projekty ustawy naftowej lub jej poszczególnych postanowień opracowane zostaną w naszym Towarzystwie, jako wyraz opinii poszczególnych grup przemysłu lub interesów i zużytkowane zostaną następnie w Państwowej Radzie Naftowej, oraz w Komisji Kodyfikacyjnej.

Odpowiedzi przysyłać należy pod adresem Krajowego Towarzystwa Naftowego Lwów, Gmach Izby Handlowej i Przemysłowej ul. Akademicka.

KRAJOWE TOWARZYSTWO NAFTOWE

Prezes :

Władysław Długosz.

Sekretarz :

Dr. Stanisław Schaetzel.

Projekt ustawy naftowej.

I. Postanowienia ogólne.

Art. 1.

Prawo własności na nieruchomości rozciąga się na ropę naftową, (olej skalny) i gaz ziemny.

Właściciel nieruchomości rozporządza prawem poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazu ziemnego w obrębie swego gruntu i może je wykonywać przez odbudowę górniczą w sposób unormowany ustawą niniejszą i każdorazowo obowiązującymi przepisami górniczo-policyjnymi w ramach ustawy niniejszej wydawanymi.

O ile właściciel nieruchomości prawo poszukiwania i wydobywania powyższych minerałów (uprawnienie naftowe) odstępuje osobie trzeciej, wchodzi także prawo następcy we wszelkie prawa i obowiązki właściciela nieruchomości.

Wosk ziemny (ozokieryt), asfalt, jakoteż łupki bitumiczne, wyjęte są z pod rozporządzalności właściciela nieruchomości i podlegają przepisom powszechnej ustawy górniczej z 23. maja 1854, l. 146. dz. u. p.

Art. 2.

Utrzymuje się w mocy:

a) uprawnienia górnicze na minerały bitumiczne nadane poprzednio na podstawie austr. ustawy górniczej z 23. maja 1854, l. 146. dz. u. p. (najwyższe postanowienie z 22. stycznia 1862) przed wejściem w życie państw. ustawy naftowej z 11-go maja 1884. l. 71. dz. u. p.

b) uprawnienia górnicze na minerały bitumiczne uzyskane na mocy państw. ustawy z 11. maja 1884. l. 61. dz. u. p., krajow. ustawy naft. z 17. grudnia 1884. l. 35. dz. u. kr., państw., noweli naft. z 9. stycznia 1907. l. 7. dz. u. p. i kraj. noweli naft. z 22. marca 1908. l. 61. dz. u. kr.

Art. 3.

Ustawa niniejsza normuje poszukiwanie ropy (oleju skalnego) i gazów ziemnych (górnictwo naftowe).

O ile ustawa niniejsza nie stanowi inaczej, mają do górnictwa naftowego zastosowanie analogiczne przepisy powsz. ustawy górniczej z 23. maja 1854, l. 146 dz. u. p.

II. Ograniczenia właściciela gruntu.

Art. 4.

I. Właściciel gruntu względnie tegoż prawonastępca, jako uprawniony do poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów (art. 1.), obowiązany jest swe uprawnienie naftowe odnośnie do gruntów, na których nie jest założona kopalnia, odstąpić innym osobom, o ile odstąpienie takie jest koniecznym:

a) dla należytego popędu i rozwoju już istniejącej kopalni ropy (oleju skalnego) i gazów,

b) dla umożliwienia ponownego uruchomienia zastanowionego poprzednio szybu ropnego lub gazowego, o ile tegoż właściciel dysponuje prócz szybu zastanowionego, nadto terenem o łącznym obszarze co najmniej 8000 m²,

c) dla umożliwienia otwarcia ruchu nowej kopalni, jeśli przedsiębiorca naftowy zabezpieczył już sobie teren ropny lub gazowy o łącznym obszarze co najmniej 10.000 m².

II. Uprawniony, który w kopalnię poczynił znaczne i ruchem kopalni uzasadnione wkłady, których nie jest w możności odpowiednio wyzyskać przed expiracją swego uprawnienia naftowego, może domagać się stosunkowej prolongaty swego uprawnienia za równoczesną ze swej strony odpłatą.

III. Nabyte już uprawnienia do poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów, musi właściciel gruntu względnie tegoż prawonastępcą prolongować w tych wypadkach, w których wygaśnięcie dawnego uprawnienia powodowałoby rozpadnięcie się już istniejącej kopalni na części nienadające się na samoistne tereny kopalniane, lub mogłoby spowodować nieracjonalność ruchu powstałych w ten sposób odrębnych kopalń.

IV. Postępowanie władz górniczych i sądów w wypadkach powyższych i wysokość odpłaty, względnie odszkodowania, normują przepisy art. 33 — 38 ustawy niniejszej.

Sądy przy pomocy znawców i przy uwzględnieniu faktycznych stosunków miejscowych, ustalą wysokość odpłaty i odszkodowania.

III. Pola i księgi naftowe.

Art. 5.

Odlączenie prawa poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów następuje przez zeznanie przez właściciela nieruchomości sądownie lub rejentalnie uwierzytelnionej deklaracji, która dla swej skuteczności zawierać ma oświadczenie:

a) że odlączenie prawa poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów od własności nieruchomości następuje po wieczne czasy,

b) że każdorazowy właściciel pola naftowego uprawniony jest do zajmowania i użytkowania powierzchni nieruchomości dla celów kopalni na odnośnem polu naftowem założonej,

c) oznaczenie wysokości odszkodowania rocznego każdorazowego właściciela nieruchomości za zajęcie powierzchni dla celów kopalnianych, z tem, że rzeczony odszkodowanie ma odpowiadać podwójnej wysokości czystego dochodu, jaki przedmiotowa nieruchomość przynosi rocznie.

O ile unormowane w deklaracji odszkodowanie roczne, z powodu zmienionych stosunków gospodarczych spadnie poniżej wysokości odszkodowania w ustępie c) unormowanego, w tym wypadku odszkodowanie roczne podnosi się automatycznie do wysokości powyżej w ustępie c) oznaczonej.

Art. 6.

Prawo poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów odlącone od własności nieruchomości, tworzy pole naftowe.

Zewnętrzne granice pola naftowego tworzą granice nieruchomości, od której własności prawo poszukiwania i wydobywania zostało odląconem.

Pole naftowe sięga do wiecznej głębi.

Pole naftowe może być utworzonem jedynie w odniesieniu do fizycznie odgraniczonej przestrzeni, a więc w odniesieniu do całych ciał hipotecznych, poszczególnych parcel lub też fizycznie ograniczonych części parcel.

Do skuteczności deklaracji (art. 5) potrzeba oświadczenia woli właścicieli nieruchomości, przedstawiających co najmniej większość udziałów we własności nieruchomości. Współwłaściciele nieruchomości, którzy do deklaracji większości nie przystąpili, nabywają w nowo utworzonem polu udziały własnościowe, odpowiadające wysokości ich udziałów we własności nieruchomości.

Pole naftowe stanowi samoistny przedmiot majątkowy i posiada przymiot prawny rzeczy nieruchomości. Przez czynności prawne pomiędzy żyjącymi lub na wypadek śmierci, można je odstępywać po wieczne czasy, lub czasowo i pod warunkiem rozwiązującym, wydzierżawiać i obciążać. Nabycie, przeniesienie, ograniczenie i zniesienie praw rzeczonych na polu naftowem, następuje przez wpis do księgi naftowej.

Do podania o utworzenie pola naftowego i wykazu w księdze naftowej, które wnosi się do miejscowo właściwego sądu hipotecznego, należy dołączyć:

a) deklarację naftową właściciela nieruchomości, zeznaną po myśli art. 5.

b) dwa egzemplarze planu sytuacyjnego pola naftowego sporządzonego i uwierzytelnionego przez urządownie autoryzowanego miernika, wraz z zapodaniem godła, zewnętrznych granic i powierzchni pola.

Władza tabularna uwidoczni na karcie A. odnośnego wykazu hipotecznego czas i fakt wniesienia podania o odlączenie prawa poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów i odniesie się do miejscowo właściwego urzędu górniczego okręgowego o stwierdzenie, czy według geologicznego układu, należy przypuszczać występowanie powyższych minerałów w obrębie proponowanego pola.

Okręgowy urząd górniczy wyda poświadczenie na podstawie swych zapisków lub innych urzędowych środków pomocniczych, albo też na podstawie oględzin miejscowych, które zarządzi na koszt interesowanych, celem stwierdzenia powyższych okoliczności. Jeśli okręgowy urząd górniczy stwierdzi przypuszczalność występowania

powyższych minerałów w obrębie proponowanego pola naftowego, wówczas Sąd tabularny uwidoczni na karcie A. wykazu hipotecznego danej nieruchomości odłączenie prawa poszukiwania i wydobywania bituminów od własności nieruchomości.

O ile władzą tabularną jest Sąd okręgowy ze względu na byłe obszary dworskie, odstąpi sprawę miejscowo właściwemu Sądowi powiatowemu celem utworzenia nowego wykazu naftowego w księdze naftowej, prowadzonej przy tymże Sądzie powiatowym.

Skutki prawne utworzenia pola naftowego sięgają chwili wniesienia do Sądu podania o utworzenie pola naftowego.

Minister sprawiedliwości uprawniony jest do wydania rozporządzenia, znoszącego dotychczasowe prowadzenie ksiąg naftowych przy Sądach okręgowych i przeniesienie poszczególnych wykazów naftowych do ksiąg naftowych miejscowo właściwych Sądów powiatowych.

Miejscowo właściwym jest Sąd powiatowy, w którego okręgu terytorjalnym znajduje się nieruchomość, odnośnie do której nastąpiło odłączenie prawa poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów.

Art. 7.

Wykazy naftowe prowadzone w księdze naftowej dla poszczególnych pól naftowych, składają się z trzech kart oznaczonych literami A. B. C.

Karta A. (karta stanu posiadania) w miejscu przeznaczonym na nagłówek wykazywać będzie bieżącą liczbą porządkową księgi naftowej i składać się będzie z dwu działów.

W dziale pierwszym zamieści się pismem, wpadającym w oko godło pola naftowego, nadto zaś oznaczenie jego położenia topograficznego, z przytoczeniem parcel i fizycznie oddzielonych części parcel, co do których nastąpiło oddzielenie prawa poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów od własności nieruchomości. W dziale pierwszym zaznaczy się przynależności pola naftowego (budowle pomocnicze, budynki na powierzchni gruntu i t.d.), jakoteż uwidoczni się wszelkie uchwały i zarządzenia sądowe, na podstawie których następuje zmiana rozciągłości pola (złączenia lub podział pól), lub jakakolwiek zmiana wpisów zawartych w nagłówku lub w treści działu pierwszego.

W dziale drugim wpisuje się odłączenie uprawnienia naftowego z przytoczeniem wykazu hipotecznego przedmiotowej nieruchomości i z powołaniem się na dokumenta, na podstawie których wykaz naftowy utworzono, następnie przynależność kilku pól naftowych do siebie, jako wchodzących w skład jednej kopalni i wszystkie prawa rzeczowe połączone z uprawnieniem naftowym, jak służebności górnicze i uwidoczni się wszelkie uchwały i zarządzenia sądowe, na podstawie których nastąpi jakakolwiek zmiana wpisów, zamieszczonych w dziale drugim.

Art. 8.

Karta B. (karta własności) służy do uwidocznienia stosunków własnościowych pola.

Gdy właściciel nieruchomości własność pola naftowego czasowo i warunkowo nieograniczoną przyznaje osobie trzeciej, wówczas przy utworzeniu nowego wykazu naftowego nie jest koniecznem, aby prawo nieograniczonej własności pola wpisaniem zostało wpierw na właściciela nieruchomości, a następnie przeniesionem na nabywcę, lecz zostanie wpisaniem wprost na rzecz tegoż ostatniego.

O ile właściciel nieruchomości odstąpi osobie trzeciej własność pola naftowego jedynie na pewien okres czasu lub pod warunkiem rozwiązującym, wówczas należy na rzecz właściciela nieruchomości wpisać najpierw nieograniczoną czasowo i warunkowo własność pola naftowego, następnie wpisać na rzecz nowonabywcy ograniczoną czasowo lub warunkowo własność pola, przy równoczesnem dokładnem oznaczeniu terminu końcowego czasowej własności, względnie warunku rozwiązującego.

Przy wpisie nieograniczonego czasowo i warunkowo prawa własności pola naftowego, wpisać należy cyfrą I. (B I.), przy każdym zaś dalszem przenoszeniu prawa własności niewyczerpującem całkowicie prawa własności poprzednika, dopisać należy do wpisu, którym skutecznie przeniesienie, cyfrę bezpośrednio następującą (B. II., B. III. i t. d.) W takich wypadkach bezpośrednim wynikiem wpisu prawa własności pola naftowego, które przysługuje odstepującemu i przeniesienia niewyczerpującego w całości tego prawa, będzie prawo powrotu poprzednika. Rzeczzonego prawa powrotu, wynikającego z treści następujących po sobie wpisów własnościowych, nie zaznacza się osobnym wpisem.

Karta C. (karta ciężarów) służy do uwidocznienia wszystkich ciężarów ciężających na własności pola naftowego.

O ile odnośny wpis obciąża własność pola nieograniczonego lub ograniczonego czasowo lub warunkiem rozwiązującym, uwidoczni się tę okoliczność przez powołanie się na odnośną liczbę porządkową karty B. (ad B. I., ad B. II. i t. d.)

Przy zakładaniu wykazu w księdze naftowej dla nowo utworzonego pola naftowego, przeniesie się z urzędu z księgi gruntowej do księgi naftowej wszystkie obciążenia na danej nieruchomości zhipotekowane od chwili utworzenia pola naftowego, przy uwzględnieniu przepisu art. 6. co do skutków adnotacji podania o utworzenia pola naftowego.

Za ciężary przeniesione w sposób powyższy z urzędu, odpowiada pole naftowe jedynie posiłkowo, o ile wierzyciele nie znajdą zaspokojenia z nieruchomości. Posiłkową odpowiedzialność pola naftowego należy uwidocznic z urzędu przy odnośnych wpisach.

Również z urzędu bezpośrednio po ciężarach, za które pole naftowe odpowiada posiłkowo, należy na karcie C. wykazu naftowego w charakterze ciężaru realnego wpisać zobowiązania każdorazowego właściciela pola naftowego do płacenia odszkodowania za zajęcie powierzchni gruntu dla celów kopalnianych (art. 5 lit. c).

Przy zakładaniu nowych wykazów naftowych nie otworzy się więcej karty D. (karty powrotu). W istniejących dotąd wykazach naftowych, a posiadających kartę D., należy z chwilą nastania prawa powrotu, przenieść z urzędu wszystkie wpisy z karty D. na kartę B. i C., zaś kartę D. zamknąć.

Art. 9.

Dla wpisanych dotąd w księgach gruntowych uprawnień naftowych (t. zw. stare dzierżawy naftowe), co do których w urzędzie górnictwa okręgowym zgłoszono zamiar ruchu kopalni, należy z urzędu utworzyć pola i wykazy naftowe.

Urzędy górnicze okręgowe, w przeciągu trzech miesięcy, licząc od dnia wejścia niniejszej ustawy w życie, a w przyszłości w każdym poszczególnym wypadku przesyła Sądowi hipotecznemu spisy kopalń zgłoszonych na uprawnieniach naftowych dotąd w księgach gruntowych zhipotekowanych, celem utworzenia w odniesieniu do nich pól i wykazów naftowych z urzędu.

Sąd hipoteczny wezwie uprawnionych do zapodania w przeciągu dni 8-miu godła, oraz dwóch planów sytuacyjnych (art. 6.) utworzyć się mającego pola, z tem, że na wypadek niezastosowania się strony, Sąd poleci sporządzić plany na koszt strony i sam oznaczy godło pola.

Wszystkie ciężary poprzedzające w księdze gruntowej wpis uprawnienia naftowego przeniesione zostaną do wykazu naftowego z mocą posiłkową (art. 8.)

Co do sposobu przeniesienia wpisów wyprzedzających uprawnienie naftowe, jak i wpisów je obciążających, może Sąd zarządzić przesłuchanie osób interesowanych lub wezwać je do pisemnego oświadczenia się w czasokresie określonym.

Na podstawie wyniku przeprowadzonych dochodzeń i przesłuchań, orzeknie Sąd o odłączeniu z urzędu prawa poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów od własności danej nieruchomości, o utworzeniu pola i wykazu naftowego, o wpisach do tego wykazu naftowego skutecznici się mających, tudzież o wykreśleniu uprawnień naftowych z ciężarami z księgi gruntowej.

Minister sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu oznaczyć może należitości skarbowe, które opłacać będzie strona interesowana za skutecznienie powyższych wpisów z urzędu.

Należitość za wpis z urzędu nie może być większa od przeciętnej należitości stemplowej od podania tabularnego.

Art. 10.

O ile na kopalnię już istniejącą składają się dwa lub więcej pól naftowych, mają właściciele tychże na żądanie okręgowego urzędu górniczego zawrzeć między sobą umowę komasacyjną sądownie lub rejentalnie uwierzytelnioną, a stwierdzającą nierozzerwalną łączność tychże pól przez cały czas trwania ich odbudowy górniczo-naftowej. Umowa komasacyjna ma zawierać przepisy normujące wzajemny stosunek właścicieli poszczególnych pól naftowych.

O ile po wejściu w życie ustawy niniejszej, zgłoszonym zostanie zamiar otwarcia ruchu kopalni na dwu lub więcej polach naftowych, należących do rozmaitych właścicieli, należy celem skuteczności zgłoszenia, równocześnie ze zgłoszeniem zamiaru otwarcia ruchu kopalni, przedłożyć okręgowemu urzędowi górniczemu umowę komasacyjną, o treści powyżej zapodanej.

Do skuteczności umowy komasacyjnej nieodzownem jest potwierdzenie ze strony urzędu górniczego okręgowego, który po zatwierdzeniu przesyła umowę komasacyjną sądowi tabularnemu, celem uwidocznienia z urzędu w księdze naftowej wzajemnej przynależności odnośnych pól naftowych i istotnej treści umowy komasacyjnej.

W razie zmiany w osobie któregośkolwiek z właścicieli poszczególnych pól naftowych, objętych umową komasacyjną, wchodzi prawonastępca automatycznie we wszystkie prawa i obowiązki poprzednika, w ramach postanowień tej umowy.

Pozbawione skuteczności są postanowienia kontraktów naftowych, zakazujące komasacji.

Art. 11.

Dwa lub więcej graniczących ze sobą pól naftowych może być połączonych w jedno pole, o ile sądowi tabularnemu przedłożoną zostanie sądownie lub rejentalnie uwierzytelniona umowa, zawarta w tej mierze przez wszystkich właścicieli złączyć się mających pól naftowych, normująca zarazem stosunki własnościowe nowo powstać mającego pola złączonego.

Sąd po przeprowadzeniu dochodzeń, zezwoli na połączenie dwu lub więcej graniczących pól w jedno pole, o ile złączyć się mające pola wykazują to samo obciążenie lub osiągniętą zostanie zgoda wszystkich wierzycieli tabularnych co do stopnia hipotecznego następstwa poszczególnych ciężarów.

Jeśli mające się złączyć pola naftowe wykazują rozmaite obciążenia, lub to samo obciążenie, atoli w odmiennym porządku hipotecznym, na ten wypadek mogą poszczególni wierzyciele hipoteczni wnieść sprzeciw przeciw przeprowadzeniu połączenia pól.

Przy wierzytelnościach, które są zahipotekowane z cyfrowo oznaczonym kapitałem, staje się sprzeciw bezprzedmiotowy, jeśli właściciel pola naftowego oświadczy gotowość zapłaty zahipotekowanego kapitału na rzecz wnoszącego sprzeciw wierzyciela, który obowiązany jest wówczas przyjąć spłatę nawet jeśli termin zapłaty przedmiotowej wierzytelności jeszcze nie zapadł, w którym to wypadku zastrzeżeniem zostaje wierzycielowi prawo domagania się od dłużnika wynagrodzenia szkody z powodu przedwczesnej spłaty powstałej.

Art. 12.

Co do podziału realnego pola naftowego i wymiany części pól pomiędzy graniczącymi ze sobą polami naftowymi, ma zastosowanie analogiczne ustawa z 6-go lutego 1869. l. 18. dz. u. p.

Wymaganego §§. 9. i 10. tejże ustawy dowodu, że przez zmianę nastąpiła arondacja lub lepsze zagospodarowanie posiadłości mieniających się, dostarcza się przez przedłożenie w tej mierze urzędowego poświadczenia wyższego urzędu górniczego.

Art. 13.

Do wnieść się mającego do sądu hipotecznego podania o złączenie dwóch lub kilku graniczących ze sobą pól naftowych, jakoteż do podania o realny podział pola naftowego, lub o wymianę części pól pomiędzy graniczącymi ze sobą polami naftowymi, należy dołączyć w dwu egzemplarzach plan sytuacyjny pola, złączyć lub podzielić się mającego, względnie plan części pól przedmiotem zamiany będących. Plan ma być sporządzony w rozmiarze katastralnym i uwierzytelniony przez urządownie autoryzowanego miernika.

Jeśli przedmiotem podania jest złączenie lub podział pola, zapodać należy w podaniu godło pod którym złączone pole lub oddzielona część pola, wpisaną być ma do księgi naftowej.

Art. 14.

Sąd tabularny dla celów ewidencyjnych prześle każdorazowo miejscowo właściwemu urzędowi górniczemu okręgowemu i izbie handlowej i przemysłowej, wierzytelne odpisy uchwał sądowych w sprawie tworzenia, łączenia, podziału i wymiany pól naftowych, jakoteż wierzytelne odpisy uchwał sądowych do stanu własności tychże pól się odnoszące.

W wypadkach utworzenia, złączenia, podziału lub wymiany części pól naftowych, prześle nadto sąd tabularny urzędowi górniczemu okręgowemu jeden przez siebie uwierzytelniony egzemplarz odnośnego planu pola naftowego.

Art. 15.

O ile czasowo ograniczona własność pola naftowego zgaśnie z powodu upływu czasokresu umownego, sąd prowadzący księgi naftowe, na wniosek którejkolwiek ze stron interesowanych, wykreśli wygaście z powodu upływu czasokresu prawo własności wraz z wszystkimi obciążeniami i wpisami do wygasłego prawa własności pola się odnoszącami.

W podobny sposób należy postępować w odniesieniu do prawa własności pola naftowego, podlegającego warunkowi rozwiązującemu, jeśli ziszczenie się warunku rozwiązującego i przewidziane na ten wypadek zgaśnięcie prawa własności pola, stwierdzonem zostanie przez sądownie lub rejentalnie uwierzytelnione oświadczenie odnośnego właściciela pola, albo przez prawomocny wyrok sądowy. Jeśli atoli na wykreślić się mającym prawie własności pola, zahipotekowane są prawa osób trzecich, a nie dostarczono co do wykreślenia tychże obciążeń sądownie lub rejentalnie uwierzytelnionego zezwolenia uprawnionych lub prawomocnego wyroku sądowego, wówczas nastąpi wykreślenie prawa własności pola jedynie warunkowo tj. z nadmienieniem, że o ile chodzi o zahipotekowane obciążenie i prawa osób trzecich, wykreślenie prawa własności należy uważać za nieprzeprowadzone.

Art. 16.

Do księgi naftowej, do wpisów w niej skutecznić się mających, do postępowania w sprawie zakładania ksiąg i do wewnętrznego urządzenia ksiąg naftowych należy w braku przepisów w ustawie niniejszej, stosować obowiązujące każdorazowo przepisy o urządzeniu i prowadzeniu ksiąg gruntowych.

Bliższe w tej mierze postanowienia wyda minister sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu.

III. Ciężary realne na polach naftowych.

Art. 17.

Wpisowi do księgi naftowej, jako ciężary realne podlegają przyjęte przez uprawnionego (właściciela pola ograniczonego czasowo lub warunkowo) zobowiązania do powtarzających się świadczeń:

a) z tytułu t. zw. metrówki, t. j. rocznego odszkodowania każdorazowego właściciela nieruchomości za zajęcie powierzchni gruntu pod cele kopalniane (art. 4, lit. c.)

b) z tytułu prawa poboru t. zw. udziałów brutto, t. j. prawa poboru w stosunku do całkowitej produkcji kopalnianej procentowo oznaczonej części w ryczałtowym zysku w obrębie danego pola naftowego wydobyć się mającej ropy (oleju skalnego) i gazów, bez obowiązku przyczynienia się do kosztów produkcji i administracji.

Ciężary realne z tytułu t. zw. metrówki nie mogą być na przyszłość oddzielone od własności nieruchomości, lecz dzielą losy prawne nieruchomości uprawnionej, co z urzędu uwidocznić należy w odnośnych wykazach hipotecznych. Poszczególne świadczenia z tytułu metrówki zapadają na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości w chwili płatności.

Powyższe postanowienia o nierozzerwalnym złączeniu uprawnienia do poboru metrówki z prawem własności odnośnego gruntu, nie mają zastosowania, o ile w obowiązujących jeszcze kontraktach naftowych prawo poboru metrówki ustanowiono na rzecz indywidualnie oznaczonych osób i okoliczność tę uwidoczniło w księgach publicznych. Z chwilą atoli zgaśnięcia mocy obowiązującej odnośnych kontraktów naftowych prawo poboru metrówki zostaje nierozzerwalnie złączonym z prawem własności nieruchomości.

Art. 18.

Co do udziałów brutto i rozmiarów uprawnień ich posiadaczy, o ile w aktach prawnych je kreujących nie postanowiono odmiennie — mają zastosowanie następujące przepisy:

a) przypadająca na udziały brutto stosunkowa część całej produkcji kopalnianej rozciąga się na wydobytą w obrębie odnośnego pola naftowego ropę (olej skalny) i gazy.

O ile produkcja ropna zanieczyszczona jest emulcją lub innymi przymieszkami, ponosi uprawniony do poboru bruttów stosunkowo rzeczywiste koszty odczyszczenia, z wyjątkiem jednak kosztów inwestycyjnych urządzeń i zakładów odczyszczających.

O ile właściciel pola naftowego z wydobytego gazu ziemnego odłącza gazolinę lub inne przetwory naftowe, uprawniony do poboru bruttów uczestniczy stosunkowo jedynie we własności uzyskanych gazów, z tem, że za podstawę do obliczenia ilości gazów na udziały brutto przypadających, weźmie się tę ilość gazów, która wyprodukowana została przed rozpoczęciem procesu odgazolinowania.

b) dochody przypadające na udziały brutto przysługują uprawnionemu wedle jego wyboru w naturze lub w relutum pieniężnym, z ograniczeniem jedynie co do gazów ziemnych, które pobierać może jedynie w relutum pieniężnym.

Raz uczyniony wybór wiąże uprawnionego przez przeciąg trzech miesięcy. Na wypadek niewykonania wyboru należy przyjąć, że uprawniony do poboru bruttów zamierza dochody przypadające na swe udziały pobierać w relutum pieniężnym, t. j. wedle cen, które właściciel kopalni otrzymuje sam loco kopalnia za swój produkt, w braku zaś sprzedaży produkcji kopalnianej, wedle przeciętnych cen targowych.

W razie poboru dochodów bruttowych w naturze, odłoczy właściciel kopalni produkcję ropną, przypadającą na udziały brutto na rzecz uprawnionego do zbiorników towarzystwa magazynowego, w których sam własną produkcję przechowuje, za potrąceniem jedynie rzeczywistych kosztów tłoczenia i podgrzewania ropy. Układy z towarzystwami magazynowymi co do przetłaczania i magazynowania ropy kopalnianej mają automatycznie zastosowanie i do ropy bruttowej.

c) za ściśle wydawanie dochodów, przypadających na udziały bruttowe, odpowiada obciążona własność pola, ponadto zaś solidarnie i osobiście właściciel pola za świadczenia zapadłe a niewykonane w czasie trwania jego prawa własności.

d) uprawnionemu do poboru przysługuje prawo kontroli wysokości produkcji kopalnianej i uzyskanych za nią cen i w tym celu wolno uprawnionemu do poboru

bruttów w porze dziennej w zwyczajnych godzinach urzędowych, przychodzić na kopalnię i przeprowadzać kontrolę wysokości produkcji kopalnianej.

O ile w odniesieniu do jednej kopalni więcej niż trzy osoby są uprawnione do poboru udziałów brutto, na ten wypadek uprawnieni, większością głosów liczoną wedle udziałów, wybiorą wspólnego pełnomocnika, który z mocą wiążącą wszystkich uprawnionych do poboru, w ich zastępstwie wykonuje kontrolę produkcji, jakoteż wykonuje prawo wyboru przypadającej produkcji w naturze lub relutum pieniężnem.

O ile uprawnieni do poboru udziałów brutto nie wybiorą w wypadku powyższym wspólnego pełnomocnika, ustanowi go okręgowy urząd górniczy na wniosek zarządu kopalni, lub któregośkolwiek z uprawnionych.

Pełnomocnik otrzymuje od uprawnionych zwrot własnych wydatków i wynagrodzenie, którego wysokość w braku umowy stron oznaczy urząd górniczy okręgowy.

e) Zarząd kopalni wyśle uprawnionym w pierwszych piętnastu dniach każdego miesiąca w odniesieniu za miesiąc ubiegły obliczenie wysokości produkcji kopalnianej, ilości produkcji przypadającej na uprawnionych do poboru brutto i wysokości cen uzyskanych ze sprzedaży produktów kopalnianych.

Prócz wydatków portoryjnych i stosunkowej części kosztów przewidzianych w ustępie a), nie jest zarząd kopalni uprawnionym obciążać dochodów przypadających na udziały brutto jakimikolwiek bądź kosztami z tytułu kosztów produkcji lub manipulacji.

Art. 19.

Na przyszłość niedozwolonem jest obciążenie kopalni obowiązkiem wydawania udziałów brutto przekraczających 1/5 ryczałtowej produkcji kopalnianej. Wszelkie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zawrzeć się mające umowy, wprowadzające obciążenie kopalni ponad 20 % brutto, są pozbawione skutków prawnych, odnośnie do obowiązku wydawania udziałów brutto ponad 20 % i ustanowione danym aktem prawnym udziały brutto, ulegają bez żadnej odpłaty automatycznie stosunkowej redukcji, tak, aby po nastąpięcej redukcji po doliczeniu poprzednio już ustanowionych udziałów brutto łączne obciążenie kopalni nie przenosiło 20 % brutto.

Przy stwierdzeniu okoliczności, czy powyższa ustawowa granica obciążenia bruttowego nie została przekroczoną uważa się za udziały brutto i do nich się dolicza t. zw. udziały netto-brutto t. j. te niewydzielone części we własności pola naftowego, które w myśl zdziałanych aktów prawnych wolne są faktycznie od obowiązku ponoszenia jakichkolwiek kosztów, połączonych z poszukiwaniem i wydobywaniem ropy i gazu ziemnego w obrębie danego pola, ileż obowiązek ten przerzuconym został na pozostałych współwłaścicieli pola naftowego.

Powyższe postanowienia o automatycznej redukcji udziałów brutto i netto-brutto, o ile sprowadzają łączne obciążenie kopalni ponad jedną piątą ryczałtowej produkcji kopalnianej (20%), nie mają zastosowania do tych aktów prawnych, które zostały zawarte i rejentalnie lub sądownie uwierzytelnione przed dniem wejścia w życie ustawy niniejszej.

Art. 20.

Utrzymuje się w mocy ustawę z dnia 1. maja 1923. w przedmiocie zakupu ropy dla państwowej fabryki olejów mineralnych w Drohobyczu i odnośne rozporządzenia wykonawcze wydane na podstawie tej ustawy.

Art. 21.

Przy prowadzeniu egzekucji na ciężary realne stosować należy postanowienia §§. 331.-340. ordynacji egzekucyjnej, z tem, że w analogicznem zastosowaniu § 320. ordynacji egzekucyjnej, należy w księdze naftowej wpisać prawo zastawu dla wykonanej wierzytelności, lub skutecznie adnotację wykonalności.

IV. O stosunku wzajemnym współwłaścicieli pola.

Art. 22.

Stosunki prawne dwóch lub więcej współwłaścicieli pola naftowego należy oceniać według umowy między nimi zawartej, a w braku tejże wedle obowiązujących przepisów ustawy cywilnej o współwłasności.

Współwłasność jak i własność pól naftowych nabywać może każdy obcokrajowiec bez żadnego ograniczenia, chyba, że ustawy jego państwa zawierają w tej mierze ograniczenia dla obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, które to ograniczenia w drodze retorsji wówczas zastosować należy wobec obcokrajowca.

W razie niezgodności pomiędzy współwłaścicielami pola naftowego co do sposobu zarządu wspólnem polem rozstrzyga większość oznaczona wedle większości udziałów własnościowych. Większość mianuje wspólnego zarządcę, który na rachunek

wszystkich współwłaścicieli zawiaduje wspólnym polem i prowadzi jego odbudowę górniczo-naftową.

Współwłaściciel niezwiązany umową, a niechący pozostawać nadal we wspólności, może sądownie domagać się zniesienia współwłasności przez podział fizyczny lub przetarg publiczny pola.

Na wypadek podniesienia przez stronę zarzutu niedopuszczalności podziału fizycznego pola lub, że sprzedaż pola jest nie naczasie, zażąda sąd opinii urzędu górniczego okręgowego z tem, że sąd jest związanym opinią górnictwem o niedopuszczalności podziału fizycznego pola.

Pole naftowe jest fizycznie niepodzielnem, jeśli w myśl obowiązujących przepisów na poszczególnych, z podziału powstać mających, polach odrębnych nie można założyć kopalń samoistnych.

Art. 23.

Bez zezwolenia wyższego urzędu górniczego nie wolno współwłasności pola naftowego dzielić na udziały mniejsze niż jedna setna część całości.

Wyższy urząd górniczy nie odmówi zezwolenia na dzielenie udziałów poniżej 1/100 całości, jeśli w ten sposób, w drodze asocjacji kapitału mają być osiągnięte środki pieniężne na odbudowę górnictwem.

Skoro nastąpi złączenie pomniejszych udziałów w jedną całość, bez zezwolenia wyższego urzędu górniczego nie może mieć miejsce ponowne rozdrobnienie udziału poniżej jednej setnej całości.

Jeżeli udział, którego więcej dzielić nie wolno, przypadnie drogą spadku kilku osobom, które się ze sobą nie pogodzą, kto ma objąć wspólny udział za spłatą współuczestników, wówczas ma sąd spadkowy ustalić wartość szacunkową udziału, wystosować do pozostałych uczestników w uprawnieniu naftowym, jakoteż do wszystkich wierzycieli, którzy na dotyczącym udziale uzyskali przedtem prawo zastawu — przy zapodaniu ustalonej wartości szacunkowej — zawiadomienie, że wolno im celem nabycia udziału w drodze kupna uczynić ofertę w przeciągu czterech tygodni po doręczeniu zawiadomienia.

Oferta musi osiągnąć przynajmniej wartości szacunkowej.

Z pomiędzy kilku ofert ma sąd przyjąć ofertę najwyższą i pomiędzy równie wysokimi ofertami rozstrzyga pierwszeństwo wniesienia.

Jeżeli w ciągu czterotygodniowego czasokresu nikt z interesowanych nie wniesie stosownej oferty, wówczas udział przedmiotowy sprzeda sąd spadkowy w myśl postanowień o dobrowolnej sprzedaży.

Art. 24.

Własność pola wzgl. pól naftowych, nadających się do założenia samoistnej kopalni może stanowić podstawę do założenia gwarectwa.

Celem założenia gwarectwa, należy za pośrednictwem urzędu górniczego okręgowego, właściwego miejscowo ze względu na przedmiotowe pole naftowe, przedłożyć w oryginale i wierzytelnym odpisie wyższemu urzędowi górnictwem:

a) akt założycielski, mocą którego dotychczasowi właściciele pola naftowego przenoszą własność przedmiotowego pola naftowego i zezwalają, aby w księdze naftowej w ich miejsce na rzecz nowo utworzonego gwarectwa zainstalowano przeniesienie własności pola, jakoteż uchwałę lub poświadczenie sądu prowadzącego księgę naftową, stwierdzającą, że na karcie własności odnośnego wykazu naftowego zanotowano zamiar wszystkich współwłaścicieli przeniesienia własności pola na nowo utworzone gwarectwo po tegoż zatwierdzeniu,

b) statuta gwarectwa uchwalone conajmniej większością 3/4 głosów liczonych wedle udziałów,

c) nazwiska i adresy pierwszej dyrekcji i oświadczenie nowo wybranej dyrekcji, że mandaty przyjmuje,

d) nazwiska i adresy wszystkich gwarków i ewent. pełnomocników tychże, przy równoczesnem zapodaniu ilości kuksów każdego gwarka,

e) poświadczenie akcyjnej instytucji bankowej lub powiatowej lub miejskiej kasy oszczędności, stwierdzające, że gwarkowie złożyli jako fundusz obrotowy gwarectwa kwotę conajmniej 10.000 zł. i że kwota ta stoi do dyspozycji dyrekcji gwarectwa.

Okręgowy urząd górniczy podanie o zatwierdzenie gwarectwa wraz z pojedynczymi egzemplarzami powyższych załączników, w nieprzekraczalnym terminie trzechdniowym przedłoży wyższemu urzędowi górnictwem, który w nieprzekraczalnym czasokresie czterotygodniowym zatwierdzi założenie gwarectwa i jego statutu, lub też za pośrednictwem okręgowego urzędu górniczego odmówi zatwierdzenia, o ile założyciele gwarectwa nie zastosowali się w zupełności do przepisów niniejszego rozdziału.

Od uchwały odmawiającej zatwierdzenia gwarectwa przysługuje każdemu z założycieli środek prawny rekursu.

O ile wyższy urząd górniczy w nieprzekraczalnym czasokresie czterotygodniowym, ani nie zatwierdzi gwarectwa, ani też okręgowemu urzędowi górniczemu uchwały odmownej nie prześle, uważa się gwarectwo za zatwierdzone, co urząd górniczy na żądanie dyirekcji gwarectwa stwierdzi i wręczy jej zaopatrzonej w powyższą klauzulę akt założycielski, statuta gwarectwa i spisy nazwisk pierwszej dyirekcji i gwarków.

Art. 25.

O nastąpieniem zatwierdzeniu aktu założycielskiego i statutów gwarectwa, lub o stwierdzeniu, że odmowa zatwierdzenia nie nastąpiła w czasokresie ustawowym, zawiadomi okręgowy urząd górniczy do dni 3-ch miejscowo właściwy senat górniczy celem wciągnięcia nowego gwarectwa do rejestru gwarectw przy tymże senacie prowadzonego, jakoteż w tymże czasokresie zawiadomi urząd górniczy okręgowy sąd ksiąg naftowych, celem przeniesienia własności przedmiotowego pola naftowego na rzecz nowego gwarectwa.

Równocześnie dyirekcja gwarectwa, pod osobistą odpowiedzialnością i pod rygorem grzywnien przez sądy z urzędu nakładać się mających, przedłoży senatowi górniczemu rejentalnie lub sądownie uwierzytelnione odpisy aktu założycielskiego, statutów gwarectwa i spisy nazwisk dyirekcji i gwarków.

Minister sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu, wyda rozporządzenie co do prowadzenia rejestru gwarectw, ich wewnętrznego urządzenia i wpisów do nich uskuteczniać się mających.

Co do należitości skarbowych za wpisy uskutecznić się mające z urzędu na wniosek urzędu górniczego okręgowego, mają analogiczne zastosowanie przepisy ustępu końcowego art. 9.

Od przeniesienia własności pola naftowego na rzecz nowo założonego gwarectwa w miejsce gwarków założycieli, nie będzie pobierana żadna należitość przenośna.

Art. 26.

Z chwilą zatwierdzenia aktu założycielskiego i statutów, względnie z chwilą stwierdzenia urzędowego, że odmowa zatwierdzenia nie nastąpiła w przepisany czasokresie ustawowym, nowo założone gwarectwo jako osoba prawna posiada pełną zdolność do działań prawnych, może pod swoją firmą nabywać wszelkie prawa, uprawnienia i własność górniczą, naftową i gruntową, może zaciągać zobowiązania, występować w charakterze powoda, pozwanego i wnioskodawcy przed sądami, władzami górniczymi i przed wszelkimi urzędami publicznymi.

Sposób zastępstwa gwarectwa normują statuta.

Art. 27.

Statuta gwarectwa winne zawierać:

a) oznaczenie firmy i siedziby gwarectwa z tem, że firma nowo założonego gwarectwa musi się różnić widocznie od firmy innych gwarectw, mających swą siedzibę w obrębie odnośnego okręgowego urzędu górniczego,

b) oznaczenie siedziby gwarectwa, które ma się znajdować w obrębie terytorjalnym wyższego urzędu górniczego,

c) postanowienia o dyirekcji zastępującej gwarectwo ważnie i wiążąco na zewnątrz. — Dyirekcja może się składać z jednej lub więcej osób zdolnych do działań prawnych, będących obywatelami państwa polskiego i mających stałe miejsce zamieszkania w obrębie wyższego urzędu górniczego,

d) ilość udziałów gwarkowych, t. j. kuksów, na które cały majątek gwarectwa jest podzielony, z tem, że kuksów może być sto lub tysiąc, oraz postanowienie, że pojedyncze kuksy są niepodzielne,

e) postanowienia o sposobie zwoływania i przeprowadzania walnych zebrań (wieców) właścicieli kuksów (gwarków), o sposobie głosowania i wyborze dyirekcji, o sposobie uchwalania i ściągania dopłat do kapitału obrotowego gwarectwa, jakoteż postanowienia o sposobie uchwalania i likwidacji gwarectwa.

Art. 28.

Gwarkowie w stosunku do swych kuksów uczestniczą w zyskach i stratach gwarectwa.

Gwarkowie są obowiązani do dostarczenia kwot potrzebnych do wypełnienia zobowiązań gwarectwa i do popędu kopalń gwarectwa, a to w stosunku do ilości posiadanych kuksów.

Gwarek może zwolnić się od obowiązku dopłat przez bezpłatne odstąpienie swego kuksu gwarectwu, w którym to wypadku pozostali gwarkowie wchodzą w prawa i obowiązki ustępującego gwarka, chyba że dyirekcja gwarectwa przeprowadzi sprzedaż odstąpionego kuksu osobie trzeciej, w którym to wypadku nowo nabywcą wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki poprzedniego gwarka.

Art. 29.

Ewidencję wszystkich gwarków i posiadanych przez nich kuksów prowadzi okręgowy urząd górniczy w osobnej księdze gwarków. W księdze gwarków należy zamieścić również adresy poszczególnych gwarków, a o ile mieszkają poza okręgiem terytorjalnym wyższego urzędu górniczego, ich pełnomocników tamże mieszkających.

O ile gwarek mieszkający poza okręgiem terytorjalnym wyższego urzędu górniczego nie ustanowi pełnomocnika w tymże okręgu mieszkającego, uczyni to okręgowy urząd górniczy na koszt i niebezpieczeństwo gwarka opieszałego.

O wszystkich wpisach uskuteczniionych w księdze gwarków zawiadomi urząd górniczy każdorazowo senat górniczy i dyrekcję gwarectwa.

Urząd górniczy okręgowy doręczy każdemu gwarkowi uwierzytelnioną przez siebie kartę gwarkową, stwierdzającą wpis gwarka w księdze gwarków jako właściciela kuksu. — Karta gwarkowa zaopatrzoną będzie w numer bieżący przedmiotowego kuksu. Na każdy kuks wydać należy odrębną kartę gwarkową, na żądanie jednak gwarka posiadającego więcej kuksów wyda urząd górniczy zbiorową kartę gwarkową.

Karta gwarkowa opiewa na imię właściciela kuksu, nigdy zaś na rzecz okaziciela.

Kto w księdze gwarków wpisany jest za właściciela kuksu, uprawniony jest w stosunku do gwarectwa do wykonania praw gwarka, za wylegitymowaniem się kartą gwarkową.

Każdemu gwarkowi wolno bez żadnego ograniczenia kuksy swe przenosić na osoby trzecie zapomocą rejentalnie lub sądownie uwierzytelnionego dokumentu ustępstwa, który dla swej skuteczności wraz z ostatnią kartą gwarkową zostanie przedłożonym urzędowi górniczemu celem uwidocznienia przelewu w księdze gwarków i wydania nowej karty gwarkowej, opiewającej na nowonabywcę. — W razie zaginięcia karty gwarkowej należy urzędowi górniczemu przedłożyć uchwałę sądową zarządzającą prawomocnie jej amortyzację.

Na wypadek dobrowolnego odstąpienia kuksu osobie trzeciej ustępujący gwarek odpowiada gwarectwu za dopłaty uchwalone przez wiec gwarków przed nastąpieniem przepisaniem własności kuksu w księdze gwarków.

Kuksy mają przymiot prawny rzeczy ruchomych.

Kuksy oddaje się w zastaw przez oddanie wierzycielowi karty gwarkowej wraz z dokumentem podpisanym przez gwarka, a stwierdzającym ustanowienie na rzecz wierzyciela prawa zastawu na kuksie dla cyfrowo oznaczonej pretensji pieniężnej. Aby ustanowienie zastawu na kuksie rodziło skutki prawne wobec osób trzecich, winien wierzyciel kartę gwarkową wraz z umową przedłożyć urzędowi górniczemu okręgowemu, celem uwidocznienia prawa zastawu w księdze gwarków. Przez czas trwania zastawu, wierzyciel w zastępstwie dłużnego gwarka wykonuje przysługujące temuż wobec gwarectwa prawa. Roszczenia gwarectwa z tytułu uchwalonych, a niepokrytych dopłat mają pierwszeństwo przed pretensjami ubezpieczonemi prawem zastawu.

Art. 30.

Uchwały gwarectwa zapadają na wiecach gwarków. Wiece gwarków zwołuje dyrekcja conajmniej raz w roku, w razie zaś omieszkania ze strony dyrekcji, zwołuje wiec gwarków okręgowy urząd górniczy z urzędu lub na wniosek gwarków.

Do ważności uchwał jest nieodzowną bądź to obecność wszystkich gwarków, bądź też wezwanie wszystkich gwarków na wiec listami poleconymi, wysłanymi pod adresem w księdze gwarków oznaczonymi, a to na dwa tygodnie przed dniem wiecu przy równoczesnem zapodaniu porządku obrad wiecu.

Wezwanie na wiec należy nadto na dwa tygodnie poprzednio ogłosić w piśmie oznaczonem w tym celu w statutach, w braku zaś takiego oznaczenia statutowego, w „Monitorze Polskim“.

Wiec gwarków jest zdolnym do powzięcia uchwał, jeśli na nim jest zastąpioną większość kuksów. O ile większość kuksów zastąpioną nie jest, należy zwołać drugi wiec gwarków, który może powziąć ważne uchwały bez względu na ilość zastąpionych kuksów. Okoliczność tę należy pod nieważnością uwidocznic w wezwaniu na drugi wiec gwarków. Nie wolno pod nieważnością, w jednym piśmie połączyć wezwania na oba wiece gwarków.

Na żądanie gwarków posiadających piątą część wszystkich kuksów, lub też jeśli to dyrekcja lub władza górnicza z powodu ważnych wypadków uzna za konieczne, należy również zwołać nadzwyczajne wiece gwarków.

Dyrekcja gwarectwa o zwołaniu wiecu gwarków, zawiadomi każdorazowo okręgowy urząd górniczy, który na wiec gwarków może wysłać swego delegata, celem kontrolowania toku obrad i uchwał wiecu.

Wiecowi gwarków przewodniczy dyrektor, względnie gdy dyrekcja gwarectwa składa się z dwu lub więcej członków, desygnowany przez dyrekcję członek, w razie

zaś przeszkody po tegoż stronie, gwarek posiadający największą ilość kuksów, o ile wiec gwarków nie wybierze innego przewodniczącego wiecu.

Uchwały wiecu gwarków zapadają bezwzględną większością głosów obecnych na wiecu gwarków lub tychże pełnomocników z tem, że każdemu gwarekowi względnie tegoż pełnomocnikowi przysługuje tyle głosów, ile wedle księgi gwarków reprezentuje kuksów.

Jedynie do ważności uchwał o zmianę statutów gwarectwa lub o odstąpienie nieruchomego majątku, koniecznem jest przyzwolenie conajmniej trzech czwartych głosów na wiecu obecnych, a do głosowania uprawnionych gwarków.

Uchwałę na rozwiązanie i likwidację gwarectwa można powziąć jedynie za przyzwoleniem właścicieli trzech czwartych wszystkich kuksów.

Ostatnia dyrekcja przeprowadza likwidację gwarectwa, chyba że wiec gwarków, zwyczajną większością głosów, zamianuje innych likwidatorów.

Przewodniczący wiecu głosuje na równi z innymi gwarkami, zaś w razie równości głosów dyrymuje przewodniczący w wypadkach, w których do powzięcia uchwały wystarcza zwyczajna większość głosów.

Przewodniczący ma z pośród obecnych gwarków, pełnomocników lub funkcyjnarzyszy gwarectwa ustanowić sekretarza, który sporządza protokół wiecu.

Protokół wiecu podpisuje przewodniczący i sekretarz wiecu. Podpisy przewodniczącego i sekretarza należy notarialnie uwierzytelnić.

W przeciągu dni trzech od dnia odbytego wiecu gwarków prześle dyrekcja wierzytelne odpisy powziętych uchwał urzędowi górniczemu okręgowemu i senatowi górniczemu.

Gwarekom reprezentującym conajmniej $\frac{1}{10}$ część ogółu kuksów przysługuje prawo w przeciągu dni 14-stu od dnia powzięcia uchwały zacząć uchwałę skargą wniesioną przeciw gwarectwu do senatu górniczego, o ile uchwała przyszła nielegalnie do skutku, lub też może przynieść oczywistą szkodę gwarectwu.

Zaczeplenie uchwały wiecu powoduje wstrzymanie wykonalności uchwały, z wyjątkiem uchwały o dopłatach gwarków, która to uchwała, mimo jej zaczeplenia przez gwarka, jest wykonalną.

Dyrekcja ma wezwać pisemnie gwarków do uiszczenia dopłat ustanowionych na wiecu, jakoteż ściągnąć je w uchwalonym na wiecu sposób.

W razie opieszałości gwarka w uiszczeniu uchwalonej dopłaty, może dyrekcja przeprowadzić sądową sprzedaż kuksu opieszałego gwarka i w tym celu przedłożyć sądowi powiatowemu miejsca swej siedziby wyciąg uwierzytelniony z protokołu wiecu gwarków i potwierdzenie urzędu górniczego okręgowego, stwierdzające, że w księdze gwarków własność kuksu wpisaną jest na imię opieszałego gwarka.

Sąd zawiadomi opieszałego gwarka o wniosku dyrekcji gwarectwa na licytacyjną sprzedaż kuksu celem przymusowego ściągnięcia uchwalonej dopłaty i udzieli dłużnikowi czternastodniowego czasokresu do wykonania zobowiązania. Po upływie bezowocnym zakreślonego czasokresu, przeprowadzi sąd licytacyjną sprzedaż kuksu wedle istniejących postanowień o sprzedaży ruchomości, z tem, że za cenę wywołania uchodzi suma dłużnej dopłaty i przypuszczalnych kosztów sądowych.

Sprzedaży na licytacji udział przyzna sąd nabywcy i zawiadomi o tem urząd górniczy okręgowy celem wpisania nabywcy do księgi gwarków.

O ile przy sprzedaży licytacyjnej nie uzyskano ceny wywołania, uwiadomi sąd o tem dyrekcję gwarectwa i okręgowy urząd górniczy, który niesprzedany na licytacji kuks przyzna pozostałemu ogółowi gwarków, zaś dyrekcja gwarectwa wezwie wszystkich gwarków do uiszczenia dopłaty zaległej.

Koszta postępowania licytacyjnego w wypadku powyższym ponosi gwarek opieszały.

Art. 31.

Urząd górniczy okręgowy zamianuje reprezentanta gwarectwa na koszt gwarectwa, w wypadkach następujących:

a) jeśli dyrekcja, z powodu śmierci lub innych zaszłych okoliczności, nie jest obsadzona,

b) jeśli wyrokiem sądowym stwierdzonem zostanie, że dyrekcja działa na szkodę gwarectwa,

c) jeśli konieczny dla prawnego zastępstwa gwarectwa członek dyrekcji prawomocnie zasądzonem został za zbrodnię przeciw bezpieczeństwu państwa, lub za przestępstwo z chęcią zysku,

d) jeśli członek dyrekcji stracił obywatelstwo polskie, jeśli stwierdzonem zostanie, że go dotąd nie posiada, lub też do jego majątku zostanie otwartym konkurs.

Zamianowany reprezentant wchodzi we wszystkie prawa i obowiązki dyrekcji gwarectwa i winien w przeciągu najwyżej trzech miesięcy od dnia swej nominacji zwołać nadzwyczajny wiec gwarków, celem przeprowadzenia wyboru nowej dyrekcji. Na wiecu tym złoży reprezentant sprawozdanie ze swej działalności i ze stanu spraw i majątku

gwarectwa. — Reprezentantowi należy się od gwarectwa zwrot gotowych wydatków i wynagrodzenie za świadczone usługi. — O ile pomiędzy reprezentantem gwarectwa a zwołanym przezeń wiecem gwarków nie przyjdzie do porozumienia w kierunku powyższym, w tym wypadku wysokość należitości reprezentanta gwarectwa oznaczy na wniosek okręgowy urząd górniczy.

Art. 32.

Statuty gwarectwa mogą przewidzieć ustanowienie wydziału gwarków, złożonego z trzech lub więcej członków, a wybieranego przez wiec gwarków zwyczajną większością głosów.

Wydział gwarków stanowi organ kontrolny dyrekcji, nadzoruje jego działalność i księgi gwarectwa i w zastępstwie wiece gwarków zawiera kontrakty służbowe z członkami dyrekcji.

O ile ani wiec gwarków, ani też wydział gwarków nie zawarł z członkami dyrekcji kontraktów służbowych, mogą poszczególni członkowie dyrekcji odnieść się do senatu górniczego o ustalenie treści kontraktu służbowego i wysokości wynagrodzenia służbowego, które to ustalenie wiąże obie strony.

V. O stosunku uprawnionych do właścicieli gruntu lub innych nieruchomości.

Art. 33.

Jeśli do rozpoczęcia lub dalszego prowadzenia ruchu kopalni ropy (oleju skalnego) i gazów, okaże się potrzebnem założenie dróg, mostów, kładek, kolei żelaznych, kanałów, ścieków wodnych i wodociągów, rurociągów, gazociągów, stawów, zbiorników ropnych i gazowych, odczyszczalni ropy i gazu (gazoliniarni), przewodów elektrycznych i transmisji, zakładanie budynków i wszelkich budowli pomocniczych na obcym gruncie lub obcem polu naftowem, należy w braku zgody stron, na wniosek strony interesowanej, wdrożyć postępowanie ekspropriacyjne.

Podanie o wdrożenie postępowania ekspropriacyjnego, należy wnieść do okręgowego urzędu górniczego i w niem naprowadzić:

- 1) imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania wnioskodawcy, oraz osób, wzgl. firm wywłaszczyć się mających,
- 2) odbitkę z mapy katastralnej z oznaczeniem gruntów co do których ma mieć miejsce wywłaszczenie,
- 3) dowód, że wnioskodawca posiada już zgłoszoną kopalnię ropy, (oleju skalnego) i gazów, lub uprawnienie naftowe, o obszarze unormowanym w art. 4. ustęp a) lub b).

Okręgowy urząd górniczy, po przeprowadzeniu przy współudziale stron dochodzeń miejscowych i przesłuchaniu na miejscu znawców, orzeka czy zachodzą wymogi wywłaszczenia i oznacza dokładnie nieodzownie potrzebne granice wywłaszczenia.

Po prawomocności orzeczenia górniczego dopuszczającego wywłaszczenia i oznaczającego jego granice, sąd powiatowy miejsca położenia wywłaszczonej nieruchomości, otrzymawszy od okręgowego urzędu górniczego akty odnoszące się do wywłaszczenia, po przesłuchaniu stron i znawców — wedle zasad o postępowaniu niespornem — oznaczy wysokość odszkodowania dla wywłaszczonego i wyda zarządzenia w kierunku uregulowania stanu tabularnego w granicach dopuszczanego wywłaszczenia.

Rekurs wniesiony od powyższej sądowej uchwały wywłaszczającej, nie wstrzymuje jej wykonalności, o ile strona złoży do depozytu sądowego odszkodowanie unormowane w nchwale wywłaszczającej.

Sądowa uchwała wywłaszczająca, wobec prawomocności orzeczenia górniczego, stwierdzającego dopuszczalność wywłaszczenia i oznaczającego jego granice, nie zajmie się więcej badaniem tych kwestyj jako prawomocnie uregulowanych, stwierdzi jedynie, że orzeczenie górnicze wydanem zostało w sposób ważny i w ramach obowiązujących przepisów.

Sąd powiatowy przeprowadzi dochodzenia i wyda uchwałę jako sąd powiatowy dla spraw górniczych.

Koszta postępowania ekspropriacyjnego i zastępstwa prawnego wywłaszczonego przed władzami górniczymi i przed pierwszą instancją sądową, ponosi wywłaszczający, koszta zaś sądowego przewodu rekursowego obciążają stronę upadającą w postępowaniu rekursowem.

Art. 34.

Postępowanie ekspropriacyjne może na rzecz wywłaszczającego nałożyć na wywłaszczonego obowiązek:

- a) odstąpienia własności gruntu, lub uprawnienia naftowego, we fizycznie oznaczonej części lub w całości,

- b) zezwolenia na czasowe używanie powierzchni gruntu, a w razie konieczności na nieodzowną dla ruchu kopalni zmianę zewnętrzną nieruchomości,
- c) ustanowienia służebności na gruncie lub polu naftowym,
- d) prolongaty uprawnienia naftowego.

Odstąpienie w drodze wyłączenia pola naftowego może być orzeczonem jedynie wówczas, jeśli właściciel wyłączonego w całości lub w części pola naftowego, na pozostałych fizycznie ograniczonych częściach pola lub na pozostałych jego własności stanowiących sąsiednich polach naftowych, będzie w możności prowadzić ruch kopalni bez istotnego utrudnienia. Jeśli objęte częściowym wyłączeniem uprawnienie naftowe samo przez się, ani w połączeniu z sąsiednimi uprawnieniami naftowymi, należącymi do tego samego właściciela nie nadaje się do założenia samoistnej kopalni, należy wyłączeniem objąć rzeczony uprawnienia naftowe w całości.

Ustanowienie służebności na obcym polu naftowym dopuszczalnym jest jedynie wówczas, jeśli ustanowienie służebności nie utrudni zbytnio, ani też nie uniemożliwi odbudowy górniczej pola służebnego.

O ile postępowanie ekspropriacyjne skierowane jest w kierunku zmiany zewnętrznej nieruchomości obcej, w kierunku ustanowienia służebności na obcym gruncie lub polu, lub też w kierunku zezwolenia na używanie powierzchni przez czas z natury rzeczy lub prawdopodobnie dłuższy, niż czasokres dwuletni, uprawnionym będzie właściciel odnośnego gruntu, względnie pola naftowego, domagać się objęcia wyłączeniem własności gruntu, wzgl. pola.

Właściciel gruntu może się również domagać od wywłaszczającego nabycia własności całego gruntu, jeśli większa część powierzchni wyłączonego gruntu z powodu użycia pod cele wyłączenia, zostanie znacznie uszkodzoną, lub odebraną kulturze pierwotnej.

Art. 35.

Ekspropriacja na cele górniczo-naftowe jest niedopuszczalną:

- a) w obrębie mieszkalnych, gospodarczych i innego rodzaju budynków, jakoteż otaczających je podwórzy zamkniętych,
- b) w promieniu 30 metrów od budynków pod a) wymienionych,
- c) w obrębie gruntów zajętych pod świątynie publiczne i cmentarze i w odległości 30 metrów od granic tychże gruntów.

Do przeprowadzenia potrzebnych do ruchu kopalni urządzeń w obrębie dróg publicznych i kolei żelaznych, przy ochronnych budowlach wodnych, w obrębie zdrojowisk i rejonów fortecznych i na granicach państwa, potrzeba specjalnego zezwolenia właściwych władz państwowych.

Art. 36.

Sądy przy oznaczeniu wysokości odszkodowania w postępowaniu ekspropriacyjnym (art. 33) przestrzegać będą zasady, że przy czasowym jedynie zajęciu obcego gruntu należy jego właścicielowi przyznać odszkodowanie w wysokości podwójnego zysku, jaki w czasie zajęcia przynieść może gruntu, z tem, że czasokres wzięty za podstawę obliczenia odszkodowania, nie może być mniejszym od jednego roku, zaś każdy dalszy rok rozpoczęty przy oznaczeniu odszkodowania liczy się za pełny. Sąd oznaczy również wysokość i rodzaj ubezpieczenia, które wywłaszczający udzielić ma wywłaszczonemu na zabezpieczenie jego obowiązku przywrócenia obcego gruntu lub pola własnym kosztem do stanu pierwotnego, po ustaniu czasowego zajęcia.

O ile postępowanie ekspropriacyjne orzeka objęcie własności obcego gruntu lub pola, przyjmie sąd przy oznaczeniu odszkodowania podwójną wartość gruntu wzgl. pola, a nadto przyzna wywłaszczonemu stosunkowy do łącznego obszaru kopalni udział brutto w ramach postanowień art. 20. i 33. ustawy niniejszej.

Wykonanie orzeczenia ekspropriacyjnego nie może nastąpić przed stwierdzeniem, że wywłaszczający złożył na rzecz wywłaszczzonego unormowane sądownie odszkodowanie i nakazane zabezpieczenie późniejszego przywrócenia zajęć się mającego gruntu, wzgl. pola do stanu pierwotnego.

Art. 37.

O ile pomiędzy zgłoszonymi kopalniami naftowymi znajdzie się pole naftowe nie nadające się swymi rozmiarami do samoistnej odbudowy górniczo-naftowej, właściciel odnośnej enklawy naftowej uprawnionym jest domagać się od sąsiadujących właścicieli kopalń, aby nabyli na własność znajdującą się pomiędzy ich kopalniami enklawę. — Jeśli pomiędzy właścicielem przedmiotowej enklawy, a właścicielem sąsiednich kopalń nie przyjdzie do porozumienia co do objęcia własności enklawy i wysokości odpłaty na wniosek jednej ze stron urząd górniczy okręgowy wdroży dochodzenia po myśli art. 33. i orzeknie o obowiązku właścicieli sąsiednich kopalń objęcia własności enklawy przy równocześnie uwzględnieniu jakie fizycznie oddzielone części enklawy przypaść mają poszczególnym kopalniom sąsiednim,

Po prawomocności orzeczenia górniczego, miejscowy właściwy sąd powiatowy,

jako sąd powiatowy dla spraw górniczych, w ramach przepisu art. 33. oznaczy wysokość odpłaty, którą uiścić ma każdy z właścicieli sąsiednich kopalni i wyda zarządzenie w kierunku uregulowania stanu tabularnego w uwzględnieniu następnego przyznania własności enklawy właścicielom sąsiednich kopalni.

Koszta postępowania przed władzą górniczą i przed pierwszą instancją sądową, ponoszą wszystkie strony interesowane w równych częściach, zaś koszty sądowego przewodu rekursowego obciążają stronę upadającą w postępowaniu rekursowym.

Art. 38.

O ile orzeczenie sądowe, normujące wysokość odszkodowania w postępowaniu ekspropriacyjnym (art. 33, 36 i 37) dotyczy wypadków stwierdzonego obowiązku odstąpienia lub objęcia uprawnienia naftowego, wówczas sąd prócz odpłaty pieniężnej odstępującemu uprawnienie naftowe przyzna nadto udział brutto na całym terenie kopalni, w stosunku obszaru odstąpionego do całego terenu kopalnianego lub też w otworach świdrowych zakładanych na odstąpionym terenie i obok granic tegoż w odległości mniejszej niż przepisana odległość szybu od granicy terenu obcego.

O ile przyznaniu sądowemu stosunkowych udziałów brutto, stoi na przeszkodzie obciążenie dotychczasowej kopalni, obowiązkiem oddawania już 20 %-wego udziału brutto, w tym wypadku sąd po przesłuchaniu stron interesowanych i znawców — zredukuje odpowiednio istniejące brutto, rozciągając równocześnie zredukowane brutto również na teren naftowy wyłączeniem objęty.

Art. 39.

Właściciel kopalni ropy (oleju skalnego) i gazów odpowiada za wszelką szkodę powstałą w obcej nieruchomości lub w obcych prawach, z powodu ruchu jego kopalni. Obowiązek pełnego odszkodowania (§. 1323 u. c.) ciąży na właścicielu kopalni, bez względu na to, czy szkoda została zawiniona, jakoteż bez względu na to, czy szkodę można było przewidzieć przy normalnym toku rzeczy.

O ile szkoda wywołana została ruchem dwu lub więcej kopalni, wówczas na właścicielach odnośnych kopalni ciąży solidarny obowiązek odszkodowania. — Właściciele dwu lub więcej kopalni, na których ciąży łączny obowiązek odszkodowania, przyczyniają się w stosunku wewnętrznym w równych częściach, chyba, że odmienny stosunek wynika z istoty powstałej szkody, lub z odmiennych umów pomiędzy właścicielami kopalni zawartych.

Jeśli kopalnia jest wdzierżawioną, wówczas dzierżawca w miejsce właściciela kopalni odpowiada za wszelką z powodu ruchu kopalni powstałą szkodę z tem, że wszelkie urządzenia i przynależności kopalni, jakkolwiek należące do właściciela kopalni, a nie dzierżawcy, posiłkowo odpowiadają za uiszczenie pełnego odszkodowania.

Art. 40.

Obowiązek wyrównania szkód powstałych z powodu ruchu kopalni na budynkach lub innych urządzeniach odpada wówczas, jeśli przedmiotowe budynki lub urządzenia wzniesiono w czasie, gdy właściciel odnośnego gruntu przy zastosowaniu zwyczajnej przezorności, mógł przewidzieć grożące im niebezpieczeństwo z ruchu kopalni, a szkoda górnicza nie została wywołana zawinieniem właściciela lub dzierżawcy kopalni.

Właściciel i dzierżawca kopalni odpowiada za zawinienie całej załogi kopalnianej.

Art. 41.

Co do postępowania przy ustaleniu zaistnienia szkody górniczej i oznaczeniu obowiązku i wysokości odszkodowania, mają analogiczne zastosowanie przepisy art. 33.

VI. Zrzeszenia właścicieli kopalni.

Art. 42.

Celem zastępstwa wspólnego interesów kopalnictwa, prowadzenia statystyki, zawierania umów kolektywnych z pracownikami, jakoteż celem wspólnego prowadzenia dróg kopalnianych, robót odwadniających i celem wspólnego prowadzenia wszelkich robót dla ogółu kopalnictwa naftowego nieodzownych, tworzą wszyscy właściciele kopalni naftowych w obrębie odnośnego okręgowego urzędu górniczego zrzeszenie przymusowe, jako Okręgowy Związek Naftowy.

Z chwilą zgłoszenia zamiaru otwarcia ruchu kopalni staje się zgłaszający członkiem Okręgowego Związku Naftowego i podlega jego statutom.

Ministerstwo przemysłu i handlu, po wysłuchaniu opinii Państwowej Rady Naftowej i istniejących już Izb Pracodawców, w przeciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy wyda statut organiczny Okręgowych Związków Naftowych.

Art. 43.

Statut organiczny musi zawierać następujące postanowienia:

1. Siedziba każdego Okręgowego Związku Naftowego musi się znajdować w obrębie odnośnego okręgowego urzędu górniczego, z tem, że Okręgowy Związek Naftowy może zakładać oddziały w poszczególnych centrach ruchu kopalnianego,

2. każdemu członkowi przysługuje w odniesieniu do każdej zgłoszonej kopalni jeden głos zasadniczy, a nadto od każdego zajętych u niego dziesięciu pracowników dalszy głos dodatkowy, z tem, że żaden członek nie może mieć więcej niż jedną piątą wszystkich głosów,

3. okręgowy związek naftowy reprezentuje wydział złożony z prezesa, tegoż zastępcy i 5 do 15 członków i 3 do 5-ciu zastępców, wybieranych na walnem zgromadzeniu członków na czasokres dwuletni, przy uwzględnieniu zasady proporcjonalności. Wydział na czasokres co najmniej trzechletni mianuje dyrektora związku, z którym zawiera kontrakt służbowy.

Prezes, jego zastępca, co najmniej połowa członków wydziału i dyrektor związku, muszą być obywatelami polskimi.

Jeśli wydział nie jest należycie obsadzony, lub poruczonych mu statutem czynności nie wykonuje, może minister przemysłu i handlu, na wniosek wyższego urzędu górniczego, zawiesić wydział w urzędowaniu i zamianować w jego miejsce komisarza rządowego wraz z radą przyboczną, którzy mandaty swe wykonują aż do ukonstytuowania się nowego wydziału, którego wybory muszą być zarządzane do 6-ciu miesięcy.

Wydział zastępuje Okręgowy Związek Naftowy wobec władz i sądów i zaciąga w jego imieniu ważne zobowiązania.

Istniejące Izby pracodawców z chwilą ukonstytuowania się Okręgowych Związków Naftowych, przestają prawnie istnieć, a ich majątek przechodzi na miejscowe właściwe Okręgowe Związki Naftowe.

4. Na pokrycie kosztów utrzymania biura, publikacji i na pokrycie kosztów przeprowadzenia wspólnych robót wzmiankowanych w art. 42. opłaca każdy członek kwartalne opłaty zasadnicze w równej wysokości od każdego zgłoszonego szybu, a nadto dodatkowe w stosunku do uzyskanej w ostatnim kwartale produkcji. Wysokość opłat zasadniczych i dodatkowych uchwala walne zgromadzenie większością 3/4 głosów, zaś w braku większości oznacza je wyższy urząd górniczy na wniosek okręgowego urzędu górniczego.

W razie nieuiszczenia dobrowolnego powyższych opłat zasadniczych i dodatkowych przez poszczególnych członków, zarządzi okręgowy urząd górniczy ich ściąganie w drodze egzekucji,

5. działalność Okręgowych Związków Naftowych podlega kontroli władz górniczych, które uprawnione są wysyłać swych delegatów na walne zgromadzenia członków i na posiedzenia wydziału i systemać uchwały wychodzące poza ramy statutów.

Art. 44.

Okręgowe Związki Naftowe przez wybranych delegatów stanowią Krajowy Związek Naftowy z siedzibą w okręgu wyższego urzędu górniczego.

Ministerstwo przemysłu i handlu po wysłuchaniu opinii Państwowej Rady Naftowej i istniejących już Izb Pracodawców w przeciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy wyda statut Krajowego Związku Naftowego przy zastosowaniu analogiczem przepisów art. 42. i 43.

Okręgowe Związki Naftowe stanowią organy doradcze okręgowych urzędów górniczych, zaś Krajowy Związek Naftowy stanowi organ doradczy wyższego urzędu górniczego.

Art. 45.

Obowiązujące dotąd przepisy o Państwowej Radzie Naftowej utrzymuje się w mocy.

VII. Orzecznictwo sądowe w sprawach naftowych.

Art. 46.

Jurysdykcję sądową w sprawach naftowych, o ile ona w myśl postanowień niniejszej ustawy nie należy do sądów powiatowych dla spraw górniczych, wykonują senaty górnicze, a to w obrębie terytorjalnym sądu apelacyjnego lwowskiego senat górniczy przy sądzie okręgowym we Lwowie, w obrębie zaś terytorjalnym sądu apelacyjnego krakowskiego, senat górniczy przy sądzie okręgowym w Krakowie.

Bez względu na wartość przedmiotu sporu podlegają orzecznictwu senatów górniczych:

1. spory o prawa rzeczowe i ciężary realne na przedmiotach własności naftowej wraz z ich częściami wierzchnimi i przynależnościami kopalni, jakoteż spory o zniesienie lub zgaśnięcie praw tego rodzaju,

2. spory, wynikłe ze stosunku gwarkowego.

3. spory kierowników, upoważnionych zarządców kopalń i dyrektorów gwa-
rectwa i okręgowego związku naftowego, wynikłe ze stosunku służbowego.

4. spory o istnienie, zniesienie i ograniczenie służebności górniczych.

Bez względu na wartość przedmiotu sporu należą do orzecznictwa miejscowo
właściwych sądów powiatowych, jako sądów dla spraw górniczych:

1. spory o granice pola naftowego i kopalni,

2. spory z werkmistrzami, dozorcami i robotnikami kopalnianymi wynikłe ze
stosunku służbowego,

3. spory odszkodowawcze w postępowaniu ekspropriacyjnym i przy szkodach
górniczych.

Art. 47.

Egzekucję na pole naftowe i na wpisane dotąd w księgach gruntowych prawo
poszukiwania i wydobywania minerałów żywicznych przeprowadzać należy wedle po-
stanowień o egzekucji na nieruchomościach przy analogicznem jednak zastosowaniu
przepisów §§. 240 do 247 ordynacji egzekucyjnej.

VIII. Kolizja uprawnień górniczych i naftowych.

Art. 48.

W razie kolizji uprawnień na kopaliny zastrzeżone z uprawnieniami na mine-
rały bitumiczne, mają władze górnicze na wniosek uprawnionego, wydać potrzebne
zarządzenia, aby poszukiwania i wydobywania minerałów bitumicznych nie utrudniała,
a tem mniej nie uniemożliwiła odbudowa górnicza kopalni zastrzeżonych.

IX. O ruchu i zarządzie.

Art. 49.

Uprawniony do wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów jest obowiązany
co najmniej 4 tygodnie naprzód zgłosić w okręgowym urzędzie górniczym zamiar
otwarcia ruchu kopalni.

Zgłoszenie musi obejmować:

1) imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania uprawnionego,

2) dowód uprawnienia do wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów ziem-
nych; tego dowodu dostarcza się w wypadkach zahipotekowanych już w księgach
gruntowych t. zw. starych dzierżaw naftowych, przez przedłożenie uwierzytelnionego
wyciągu z księgi gruntowej, zresztą przez przedłożenie uwierzytelnionego wyciągu
z księgi naftowej.

3) dokładne oznaczenie kopalni, jej przestrzeni i granic, wreszcie nazwę wzglę-
dnie hasło, pod jakim kopalnia ma być prowadzona.

4) wydaną przez ewidencję katastru gruntowego kopię z mapy katastralnej
z oznaczeniem na niej terenu kopalnianego.

5) dowód ustanowienia upoważnionego zarządcy kopalni (art. 59 i 60) o ile
uprawniony do wydobywania nie jest osobą fizyczną, posiadającą kwalifikacje wyma-
gane art. 60.

Okręgowy Urząd górniczy jest obowiązany najdalej do 4-ch tygodni licząc od
dnia nadejścia zgłoszenia, powiadomić zgłaszającego, względnie upoważnionego
zarządcę, czy to zgłoszenie przyjmuje do wiadomości, względnie jakie zachodzą prze-
ciw temu przeszkody.

Jeżeli w tym terminie Okręgowy Urząd górniczy nie zawiadomi zgłaszającego,
uważanem będzie zgłoszenie jako przyjęte do wiadomości urzędowej.

Samego poszukiwania ropy (oleju skalnego) i gazów, jeżeli nie wykonuje się
go zapomocą szybu, sztolni lub wiercenia, nie uważa się za ruch kopalni.

Art. 50.

Minimalny wymiar zgłoszonego terenu kopalnianego nie może być mniejszy,
jak 15.000 m², zaś szerokość terenu w miejscu założenia szybu — nie mniejsza jak 100 m.

O ile chodzi o uruchomienie już istniejących starych otworów świdrowych,
może teren kopalniany być mniejszy, atoli co najmniej tak duży, aby wystarczał na
prowadzenie ruchu kopalnianego, odpowiadającego wymogom bezpieczeństwa, przyczem
szerokość terenu kopalnianego musi odpowiadać tym postanowieniom przepisów górni-
czo-policyjnych, na podstawie których założono dany otwór świdrowy.

Art. 51.

Otwory świdrowe na kopalniach ropy (oleju skalnego) i gazów (licząc od ich
środków) mają być zakładane w odległości przynajmniej 50 m. do granic terenu obcego.

Zmniejszenie odległości od granic dopuszczalnem jest za zezwoleniem Okręgowego Urzędu górniczego na podstawie ugody, zawartej między sąsiednimi uprawnionymi do wydobywania.

W wypadkach, w których względy geologiczne będą wymagały, by otwory świdrowe były zakładane na granicy dwóch kopalń lub w jej pobliżu, a pertraktacje między uprawnionymi do wydobywania celem ustalenia warunków wspólnej eksploatacji terenu nie doprowadzą do ugodowego załatwienia sprawy, Okręgowy Urząd górniczy na prośbę jednego z uprawnionych do wydobywania, orzeknie obowiązek wspólnej odbudowy odnośnie do całości lub części w grę wchodzących kopalń ropy (oleju skalnego) i gazów, przy ustaleniu warunków prowadzenia wspólnej odbudowy, rozdziału wydatków i uzyskać się mającej produkcji.

Koszta wspólnej odbudowy rozdzielają się na prowadzących wspólną odbudowę sąsiednich uprawnionych do wydobywania w stosunku do obszaru ich terenu kopalnianego, jaki obejmuje powierzchnia koła o promieniu 50 m. zatoczonego w około każdego z otworów świdrowych, wierconych na podstawie orzeczenia o wspólnej odbudowie.

W ten sam sposób rozdziela się też i uzyskaną produkcję.

Do rozstrzygania sporów, wynikających ze wspólnej odbudowy właściwe są senaty górnicze.

Art. 52.

Grunta, objęte zgłoszeniem ruchu kopalni, nabywają z chwilą przyjęcia do wiadomości zgłoszenia przez Okręgowy Urząd górniczy charakteru terenu kopalnianego, podległego kulturze górniczo-naftowej (art. 89).

Od tej też chwili wszelkie czynności kopalniane na tym terenie można wykonywać, lub przedsięwziąć ich zmianę, jedynie w granicach planu ruchu, zatwierdzonego przez Okręgowy Urząd górniczy.

Odejście charakteru terenu kopalnianego odnośnie do całego lub części obszaru zgłoszonej kopalni, może nastąpić na wniosek uprawnionego do wydobywania lub właściciela gruntu na podstawie orzeczenia wyższego urzędu górniczego po przeprowadzeniu potrzebnych dochodzeń a także i z urzędu (art. 53).

W orzeczeniu tem mają być wydane wszelkie zarządzenia, jakie okażą się konieczne w łączności z tą przemianą kultury. Do zaniechania wywierconych już otworów świdrowych przy równoczesnym wyciąganiu rur koniecznem jest zezwolenie właściwego Okręgowego Urzędu górniczego, który może odmówić takiego zezwolenia, o ile stoją temu na przeszkodzie względy na interesy ogólne.

Art. 53.

Jeśli władze górnicze stwierdzą, że uprawniony kopalnię lub urządzenia kopalniane stale i w takim stopniu zaniedbuje, iż przez to powstało lub powstać może niebezpieczeństwo dla życia ludzkiego i mienia lub dla ogólnych interesów gospodarczych i że mimo dwukrotnego ukarania nie zastosował się do odnośnych zarządzeń władz górniczych, na ten wypadek wyższy urząd górniczy orzeknie odebranie kopalni, a po prawomocności tego orzeczenia wdroży egzekucyjne oszacowanie i zarządzi licytacyjną sprzedaż kopalni, tj. uprawnienia naftowego, z przynależnościami, przez miejscowo właściwy sąd powiatowy. Postępowanie władz przy oszacowaniu i sprzedaży pola normują przepisy §§. 254 do 258 powsz. ustawy górniczej.

Wskutek przeprowadzonej egzekucyjnej sprzedaży wchodzi nabywca we wszystkie prawa i obowiązki poprzedniego właściciela kopalni.

Poprzedni właściciel kopalni pozostaje do niepodzielnej ręki obok nowonabywcy odpowiedzialnym za ścisłe wypełnienie zarządzeń górniczych, których nieprzestrzeganie spowodowało odebranie i sprzedaż kopalni i na żądanie władz górniczych, obowiązany jest pod rygorem egzekucji sądowej dostarczyć środków pieniężnych, potrzebnych do wykonania zarządzeń władz górniczych.

O ile publiczny przetarg sądowy kopalni został dwukrotnie bez rezultatu dla braku reflektantów, na ten wypadek może wyższy urząd górniczy zarządzić zniesienie kultury górniczo-naftowej, wykreślenie kopalni z księgi kopalń, prowadzonej przy okręgowym urzędzie górniczym i odnieść się do sądu księgi naftowej o zwinięcie przedmiotowego pola naftowego.

Koszta postępowania poprzedzającego wykreślenia kopalni z księgi kopalń, poniesie ostatni właściciel pola naftowego. O ile jest kilku współwłaścicieli kopalni, odpowiadają oni do niepodzielnej ręki za koszta postępowania.

Na wypadek zarządzenia wykreślenia kopalni z księgi kopalń, winien ostatni właściciel pola naftowego oddać w przechowanie okręgowego urzędu górniczego wszystkie do zaniechanego pola naftowego lub założonej na niem kopalni odnoszące się, a w jego posiadaniu się znajdujące, mapy, profile, orzeczenia geologiczne, zapiski produkcyjne, księgę objazdową i próbki pokładów geologicznych.

Art. 54.

Plan ruchu składa się z części opisowej oraz z planów sytuacyjnych w skali 1:720, względnie o ile tego zachodzi potrzeba z planów i szkiców konstrukcyjnych w podwójnem wygotowaniu. Pierwsze plany sytuacyjne muszą być sporządzone na podstawie zdjęcia lokalnego przez rządownie autoryzowanego prywatnego technika i mają obejmować cały teren kopalniany z uwidocznieniem położenia wszystkich przedmiotów, znajdujących się na powierzchni tak zgłoszonego terenu kopalnianego, jakoteż poza jego granicami w odległości 50 m. od tychże.

Okręgowy Urząd górniczy ma poddać przedłożony mu plan ruchu zbadaniu w granicach praw nadzoru, przysługujących mu po myśli rozdziału X. tej ustawy i wynik swego badania oznajmić pełnomocnemu zarządcy kopalni najdalej do 4-ch tygodni licząc od dnia przedłożenia planu ruchu.

Jeżeli w tym terminie Okręgowy Urząd górniczy nie odmówi zatwierdzenia lub nie zażąda zmian, lub uzupełnienia przedłożonego planu ruchu, uważa się tenże jako zatwierdzony.

Art. 55.

O ile Okręgowy Urząd górniczy nie zgadza się na przedłożony plan ruchu, ma wezwać upęnomocnionego zarządcę kopalni do wyjaśnienia sprawy, względnie do przeprowadzenia ewentualnych zmian lub uzupełnienia przedłożonego planu ruchu.

Jeżeli na tej drodze nie dojdzie do porozumienia, wówczas Okręgowy Urząd górniczy rozstrzygnie, czy i z jakimi zmianami może być wykonanym przedłożony plan ruchu.

Art. 56.

Wszelkie zmiany lub uzupełnienia zatwierdzonego już planu ruchu podlegają również zatwierdzeniu przez Okręgowy Urząd górniczy.

W razie konieczności nagłej zmiany zatwierdzonego planu ruchu, ma upęnomocniony zarządca kopalni, względnie kierownik ruchu donieść o tem Okręgowemu Urzędowi górniczemu w przeciągu najbliższych 3-ch dni.

Jeżeli ruch kopalni rozpoczęto bez zatwierdzonego planu ruchu, względnie niezgodnie z zatwierdzonym planem ruchu, wówczas Władza górnicza może w razie potrzeby ruch zastanowić.

Art. 57.

Jeżeli uprawniony do wydobywania zamierza zastanowić ruch kopalni w całości lub w części, wówczas ma o tem conajmniej na 4 tygodnie naprzód donieść Okręgowemu Urzędowi górniczemu.

W wypadkach nieprzewidzianego nagłego zastanowienia ruchu kopalni, ma być doniesienie o zastanowieniu przedłożone z chwilą tego zastanowienia.

Art. 58.

Każdy uprawniony do wydobywania jest obowiązany postarać się o założenie dla swej kopalni w dwóch egzemplarzach map poglądowych, profilów przebitych warstw i dzienników wiertniczych, jakoteż o ich regularne uzupełnianie. Jeżeli uprawniony nie dopełnia tego obowiązku, lub gdy odnośne mapy, profile i zapiski okażą się nie dość dokładnymi i pewnymi, może Władza górnicza zarządzić ich założenie i uzupełnienie na koszt uprawnionego do wydobywania.

Wyższy Urząd górniczy przepisuje skalę dla założyć się mających map i profilów, wymogi ich dokładności i okresy czasu, w których one jakoteż dzienniki wiertnicze mają być uzupełniane.

Jeden egzemplarz map i profilów, względnie dzienników wiertniczych, ma być oddany władzy górniczej do jej użytku, zaś drugi egzemplarz ma być przechowany na kopalni.

Art. 59.

Ustanowienie upęnomocnionego zarządcy kopalni może mieć miejsce tylko na podstawie notarialnie lub sądownie uwierzytelnionego dokumentu zawierającego:

1) upoważnienie do odbierania z zupełnym skutkiem prawnym wszystkich doręczeń urzędowych, wystosowanych do uprawnionego do wydobywania oraz do zastęstwa tegoż wobec władz i osób trzecich,

2) wyłączne upoważnienie do przyjmowania i oddalania personalu kopalnianego.

3) upoważnienie do zawiadostwa kopalni.

Art. 60.

Upęnomocnionymi zarządcami kopalni ropy (oleju skalnego) i gazów, mogą być jedynie obywatele polscy, którzy bądźto posiadają wykształcenie fachowe, wymagane w art. 63. niniejszej ustawy dla kierowników kopalni, bądź też ukończyli z po-myślnym skutkiem wydział prawa lub wyższą szkołę dla handlu zagranicznego w Warszawie lub we Lwowie.

Kierownik kopalni zgłoszony u władz górniczych, jako prowadzący ruch kopalni nie może być zarazem upoważnionym zarządcą własnej lub obcej kopalni.

Art. 61.

Techniczny ruch każdej kopalni oleju skalnego i gazów podlegać musi kierownictwu i nadzorowi osób, które są obywatelami polskimi, władają biegle językiem polskim w słowie i piśmie, jakoteż posiadają kwalifikacje w myśl niniejszej ustawy. Jaki zakres działania może być przydzielany jednemu kierownikowi ruchu, względnie jednemu dozorczy, orzeknie Wyższy Urząd górniczy w drodze rozporządzenia.

Art. 62.

Upoważniony zarządca kopalni jest obowiązany, conajmniej na 8 dni przed rozpoczęciem robót zmierzających do uruchomienia kopalni, zgłosić Okręgowemu Urzędowi górniczemu osoby przyjęte do kierownictwa i dozoru ruchu, przy przedłożeniu dowodu ich uzdolnienia.

Zmiany w osobach kierowników i dozorców ruchu należy zgłaszać na 8 dni przed ich zejściem a w razie nagłej zmiany z chwilą zajścia tejże.

Zgłoszenie dotyczące dozorców ruchu musi być podpisane także przez właściwego kierownika ruchu.

Zgłoszenie uważa się za przyjęte do wiadomości, o ile Okręgowy Urząd górniczy nie zawiadomi zgłaszającego o odmowie przyjęcia do wiadomości zgłoszenia, w ciągu dni 14-tu licząc od dnia, w którym zgłoszenie to wpłynęło.

Art. 63.

Kierownikami ruchu kopalń oleju skalnego i gazów mogą być tylko takie osoby :

a) które będąc zwyczajnymi słuchaczami, ukończyły na jednej z krajowych akademii górniczych fachowy wydział górniczy, lub na jednej z krajowych Politechnik wydział budowy maszyn albo wydział inżynierji i poddały się z pomyślnym wynikiem przepisaniem egzaminom, objętym programem nauki, a następnie odbyły przynajmniej 3-letnią praktykę przy ruchu kopalń oleju skalnego i gazów, albo :

b) które najdalej w roku wejścia w życie tej ustawy ukończyły z pomyślnym wynikiem dział budowy maszyn we Wyższej szkole przemysłowej albo szkołę górniczą lub fachowy kurs wiertniczy w krajowej szkole górniczej i wiertniczej i wykazały się przynajmniej sześcioletnią praktyką, odbyłą przy ruchu kopalń ropy (oleju skalnego) i gazów, po ukończeniu teoretycznych studjów, a nadto poddadzą się następnie z pomyślnym wynikiem przepisaniu egzaminowi przed Komisją, ustanowioną przez Wyższy Urząd górniczy (art. 70) lub :

c) które uzyskają uznanie swego uzdolnienia według art. 64. tej ustawy.

Art. 64.

Minister przemysłu i handlu jest upoważniony dla mniejszych, wśród mniej niebezpiecznych warunków prowadzonych kopalń ropy (oleju skalnego) i gazów, wyjątkowo uznać za uzdolnionych do kierownictwa ruchu takie osoby, które niezupełnie odpowiadają wymogom w art. 63. lit. a), jeżeli one z pomyślnym rezultatem poddały się egzaminowi przed Komisją ustanowioną przez Wyższy Urząd górniczy (art. 70) odbyły przynajmniej ośmioletnią praktykę przy ruchu kopalń ropy (oleju skalnego) i gazów i gdy z dowodów tej praktyki i odbytych teoretycznych studjów można będzie powziąć przekonanie o ich uzdolnieniu.

Art. 65.

Kierownikami ruchu poszczególnych oddziałów kopalń oleju skalnego i gazów, jak urządzeń elektrycznych, gazowych, warsztatów i td., mogą być także te osoby, które ukończyły odnośny wydział (chemji, elektrotechniki, budowy maszyn) na jednej z krajowych Politechnik, Wszechnic lub wyższych szkół przemysłowych, podały się z pomyślnym wynikiem przepisaniem egzaminom, objętym programem nauki, a po ukończeniu teoretycznych studjów odbyły przynajmniej 2-letnią praktykę.

Praktyka ta może być odbyłą także przy innych podobnych zakładach, a tylko jeden rok na kopalniach oleju skalnego i gazów.

Art. 66.

Dozór wszystkich gałęzi ruchu kopalnianego musi być wystarczający tak w dzień jak i w nocy.

Art. 67.

Dozorcą ruchu wiertniczego (wiertaczem) może być tylko ten, kto ukończył kurs wiertaczy i złożył egzamin przed Komisją, ustanowioną przez Wyższy Urząd górniczy, oraz odbył sześcioletnią praktykę wiertniczą.

Dozorcy światła i urządzeń elektrycznych, urządzeń gazowych i innych ważniejszych gałęzi ruchu kopalnianego, muszą mieć 3 letnią praktykę przy danej gałęzi ru-

chu i złożyć egzamin przed Komisją, ustanowioną przez odnośny Okręgowy Urząd górniczy.

Art. 68.

Zastrzega się orzeczeniu Ministerstwa Przemysłu i Handlu, o ile studja odbyte w innym zakładzie naukowym mają być na równi uważane ze studjami, odbytymi w zakładach wymienionych w art. 64. i 65.

Art. 69.

Wyższy Urząd górniczy postanowi w drodze rozporządzenia, jakimi zajęciami można udowodnić praktyczne uzdolnienie na posadę kierownika ruchu lub dozorcę ruchu i w jaki sposób ma być dostarczony dowód tego uzdolnienia.

Art. 70.

Wyższy Urząd górniczy, względnie Okręgowe Urzędy górnicze, ustanowią osobne komisje do egzaminowania tych kandydatów na posady kierowników ruchu i dozorców ruchu, którzy w myśl postanowień tej ustawy (art. 63. 64. i 67.) chcąc osiągnąć uznanie swego uzdolnienia muszą poddać się osobnemu egzaminowi.

Odnośne rozporządzenia mają zawierać postanowienia o składzie tych komisji, o warunkach dopuszczenia kandydatów do egzaminu, o postępowaniu przy egzaminie i o przedmiotach egzaminu.

Komisje mają wystawiać świadectwa z egzaminów, odbytych z pomyślnym wynikiem. Świadectwa mają zawierać osobiste daty kandydata, jego poprzednie studja, dzień i wynik egzaminu.

W tych świadectwach należy zarazem podać, czy kandydat posiada uzdolnienie do kierownictwa, względnie do nadzoru ruchu kopalń ropy (oleju skalnego) i gazów bez żadnego ograniczenia, lub też tylko dla pewnego rodzaju ruchu, względnie dla pewnych działów ruchu i dla których.

Art. 71.

Jeśli zgłoszony i przez władzę górniczą uznany kierownik lub dozorca ruchu, nie może czasowo pełnić swych czynności, należy poruczyć jego zastępstwo osobie ukwalifikowanej, a gdy przeszkoda w pełnieniu tych czynności trwa dłużej jak ośm dni, zgłosić Okręgowemu Urzędowi górniczemu osobę zastępcy.

Art. 72.

Jeżeli ruchem kieruje lub ruch nadzoruje osoba, której uzdolnienie w tym względzie nie zostało uznane, może Władza górnicza ustanowić i wprowadzić z urzędu, na koszt uprawnionego do wydobywania, ukwalifikowaną osobę jako kierownika lub dozorcę ruchu, względnie zastanowić ruch, dopóki nie będzie przyjętą osobą, uznana za uzdolnioną.

W wypadkach, w których bezpieczeństwo lub dalszy byt kopalni zostają zagrożone wskutek nieudolności kierownika, władze górnicze są uprawnione aż do usunięcia tego stanu niewłaściwego przez interesowanego właściciela kopalni, ustanowić na koszt i niebezpieczeństwo tegoż ukwalifikowanego kierownika ruchu, a w razie potrzeby wprowadzić go przymusowo w wykonywanie jego czynności.

Art. 73.

W czasie wejścia w życie tej ustawy, już przez władze uznani kierownicy ruchu i dozorcę ruchu, są zwolnieni od obowiązku ponownego udowadniania swego uzdolnienia.

Art. 74.

Za dotrzymanie urzędownie zatwierdzonego planu ruchu, jakoteż o ile obecna ustawa nie wskazuje wyraźnie zobowiązanego, za przestrzeganie ustaw i rozporządzeń dotyczących ruchu kopalń ropy (oleju skalnego) i gazów, są odpowiedzialni: kierownik ruchu i upęnomocniony zarządca kopalni, oraz uprawniony do wydobywania, ten ostatni jednak o tyle, o ile dowodnie ponosi winę zaszłego przekroczenia.

Uprawniony do wydobywania odpowiada solidarnie z kierownikiem ruchu i upęnomocnionym zarządcą kopalni za ściągnięcie kar pieniężnych, nałożonych na podstawie tej ustawy, na wyżej wymienionych.

Art. 75.

Jeżeli upęnomocniony zarządca kopalni złoży zarząd, lub jeśli z jakiegokolwiek powodu nie może pełnić obowiązków ciężących na nim na mocy niniejszej ustawy, a nowy zarządca nie zostanie do dni 8 ustanowiony, ma władza górnicza z urzędu, na koszt i niebezpieczeństwo uprawnionego do wydobywania ustanowić zarządcę z wszelkimi prawami, przysługującymi temuż na mocy niniejszej ustawy, a który czynności swe pełnić będzie aż do chwili zgłoszenia przez uprawnionego nowego zarządcę.

Art. 76.

Obowiązkiem kierownika ruchu jest towarzyszyć delegatom władzy górniczej, którzy z urzędu objeżdżają kopalnię i udzielać im na żądanie wyjaśnień o ruchu o stó-sunkach robotniczych i służbowych i o wszelkich innych sprawach podlegających nad-zorowi władzy górniczej.

Art. 77.

Upoważniony zarządca kopalni jest obowiązany w oznaczonym czasie dostarczyć władzy górniczej żądanych do użytku urzędowego dat i wykazów statystycznych.

Art. 78.

Odpowiedzialność ciążąca w myśl przepisów tej ustawy na uprawnionym do wydobywania, jakoteż poręka za ściąganie grzywien nałożonych na kierownika i upoważnionego zarządcę jego kopalni (art. 74), przechodzą w wypadku wydzierżawienia kopalni na dzierżawcę kopalni.

Odpowiedzialność taka przechodzi w razie oddania pewnych robót do wyko-nania przedsiębiorcy na przedsiębiorcę tychże robót, o ile Okręgowy Urząd górniczy przyjął do wiadomości doniesienie o oddaniu tych robót w przedsiębiorstwo.

Art. 79.

Właściciel kopalni ropy (oleju skalnego) i gazów ma w razie pozbycia kopalni lub jej wydzierżawienia donieść o tem bezzwłocznie właściwemu Okręgowemu Urzędowi górniczemu przy dołączeniu aktu pozbycia, względnie umowy dzierżawnej, celem uwol-nienia się od odpowiedzialności ciążącej na nim po myśli tej ustawy.

Takż sam obowiązek doniesienia ciąży na nowonabywcy, względnie dzierżawcy pod zagrożeniem skutkami z art. 74. tej ustawy.

X. O nadzorze Władz górniczych nad kopalniami oleju skalnego i gazów ziemnych i postępowaniu tych władz.

Art. 80.

Poszukiwanie ropy (oleju skalnego) i gazów, o ile odbywa się szybem, sztolnią albo wierceniem, jakoteż wydobywanie i przygotowanie tych minerałów wraz z wszyst-kiemi do tego służącymi urządzeniami, podlega nadzorowi policyjnemu Władz górni-czych, które w wykonaniu policji górniczej wydawać będą potrzebne zarządzenia a w drodze egzekucji przeprowadzą ich wykonanie.

Jeżeli obecna ustawa nic innego nie postanawia, stanowi pierwszą instancję władz górniczych Okręgowy Urząd górniczy.

Art. 81.

Władzami górniczymi są:

- a) Okręgowe Urzędy górnicze,
- b) Wyższe Urzędy górnicze,
- c) Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Art. 82.

Podania należy z reguły wnosic na piśmie, a jedynie krótkie wnioski wolno wnosic również ustnie do protokołu w obecności Naczelnika Urzędu lub jego zastępcy.

Art. 83.

Przeciw zarządzeniom Okręgowego Urzędu górniczego można wnieść rekurs do Wyższego Urzędu górniczego.

Przeciw orzeczeniom, które Wyższy Urząd górniczy wydał w 1-szej instancji można wnieść rekurs do Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Przeciw orzeczeniom, które wyda Wyższy Urząd górniczy w 2-giej instancji, nie ma dalszego rekursu.

Art. 84.

Każdy rekurs należy wnieść w terminie dni 14-stu, po upływie tego dnia, w którym dane zarządzenie lub orzeczenie zostało doręczone na ręce tej władzy, która wydała zarządzenie lub orzeczenie.

Rekursa przeciw zarządzeniom, które mają na celu usunięcie niebezpieczeństwa osób i mienia, nie mają mocy wstrzymującej w wypadkach, w których to wyraźnie w zarządzeniu zaznaczano.

Przeciw zaznaczeniu temu nie ma odrębnego środka prawnego.

Art. 85.

Rekurs wniesiony przez jedną ze stron, należy udzielić stronie przeciwnej do oświadczenia się w oznaczonym terminie.

Art. 86.

Wszystkie orzeczenia Wyższych Urzędów górniczych i Ministerstwa Przemysłu i Handlu w sprawach stron dotyczących, mają być wydawane na podstawie orzeczenia kolejalnego, powziętego większością głosów. Skład senatów dla kolejalnych orzeczeń ustali rozporządzenie.

Art. 87.

Wykonanie orzeczeń władz górniczych przeprowadzą delegaci okręgowych urzędów górniczych, którym na żądanie asystują władze bezpieczeństwa.

Na żądanie okręgowych urzędów górniczych, sądy powiatowe miejsca położenia przedmiotowej kopalni, przeprowadzą w drodze egzekucji ściąganie nałożonych przez władze górnicze grzywien i należitości pieniężnych.

Art. 88.

O ile ustawa niniejsza nie stanowi odmiennie, koszta postępowania władz górniczych w sprawach dotyczących stron, ponoszą te strony, które postępowanie spowodowały, lub okazały się winnymi przekroczenia ustawy niniejszej lub wydanych rozporządzeń i zarządzeń górniczych.

Jeżeli postępowanie lub dochodzenie dotyczy większej ilości stron, oznaczy Władza górnicza w jakim stosunku strony interesowane mają ponosić narosłe koszta.

Orzeczenie o tem, kto ma ponosić koszta postępowania władz górniczych, względnie dochodzeń górniczych, stanowi część składową zarządzenia lub orzeczenia wydanego w sprawie przedmiotowej.

Do kosztów postępowania władz górniczych należą również i koszta znawców powołanych przez władzę górniczą.

Art. 89.

Nadzór władz górniczych rozciąga się na bezpieczeństwo robót kopalnianych, pieczę nad życiem i zdrowiem pracowników, na ochronę powierzchni gruntu w interesie bezpieczeństwa osób, mienia i publicznej komunikacji, na zabezpieczenie przeciw szkodliwemu dla ogółu oddziaływaniu kopalni i na racjonalne odpowiadające ogólnym interesom gospodarczym prowadzenie ruchu kopalnianego.

Z chwilą zgłoszenia w okręgowym urzędzie górniczym zamiaru otwarcia ruchu kopalni, zostaje teren objęty zgłoszeniem przeznaczonym pod kulturę górniczo-naftową (art. 52).

W czasie trwania kultury górniczo-naftowej, nie wolno w obrębie danego terenu kopalnianego przedsięwziąć niczego, coby w przyszłości utrudniało, lub uniemożliwiło odbudowę górniczo-naftową. — Odnosi się to w pierwszym rzędzie do rozbioru budowli pomocniczych i wyciągania rur z szybu. — Do współudziału w dochodzeniach administracyjnych w sprawie konsensu budowlanego lub przemysłowego, zawezwanym zostanie delegat urzędu górniczego okręgowego, który sprzeciwi się udzieleniu konsensu, o ile wystawienie danego budynku lub zakładu przemysłowego w obrębie lub w najbliższym sąsiedztwie kopalni naftowej, może znacznie utrudnić lub uniemożliwić poszukiwanie i wydobywanie ropy (oleju skalnego) i gazów.

Zniesienie kultury górniczo-naftowej nastąpi z urzędu w wypadkach przewidzianych w art. 52 i 53 oraz na wniosek uprawnionego do eksploatacji lub właściciela danej nieruchomości, na podstawie zarządzenia wyższego urzędu górniczego, po przeprowadzeniu dochodzeń przez miejscowo właściwy urząd górniczy okręgowy, za przybraniem znawcy technicznego i komercyjnego, po wysłuchaniu wnioskodawcy i znawców stwierdzających, że odbudowa danego pola naftowego, względnie zgłoszonej kopalni zarówno w najbliższym czasie, jak i w dalszej przyszłości nie rokuje widoków rentowności. — Zarządzając zniesienie kultury górniczo-naftowej wyższy urząd górniczy przepisze ubezpieczenia i środki ostrożności połączone z przemianą kultury.

Art. 90.

Wyższy Urząd górniczy, może dla całego swego okręgu administracyjnego lub dla poszczególnych części tegoż wydawać rozporządzenia policyjne, tyczące się przedmiotów w art. 89. określonych.

Obwieszczenie tych rozporządzeń nastąpi w „Monitorze Polskim“.

Przed wydaniem takich rozporządzeń Wyższy Urząd górniczy udzieli Krajowemu Związkowi Naftowemu sposobności do objawienia swej opinii.

Art. 91.

W razie spostrzeżenia stanu, nieodpowiadającego wymogom bezpieczeństwa, lub sprzecznego z ogólnymi interesami gospodarczymi, winna władza górnicza, w miarę okoliczności za przybraniem znawców, oznaczyć sposób, w jaki i czas, w którym stan ten należy usunąć, albo też, jeżeli zachodzi tego potrzeba natychmiast zarządzić usunięcie stanu wadliwego, na koszt uprawnionego do wydobywania.

Władza górnicza jest uprawnioną w powyższym celu zażądać od uprawnionego do wydobywania, zaliczek pieniężnych a w razie potrzeby ściągnąć je w drodze egzekucji (art. 87).

Art. 92.

Jeżeli w kopalni grozi niebezpieczeństwo w jednym z kierunków, objętych art. 89. lub wydarzy się wypadek, który spowodował śmierć lub ciężkie uszkodzenie jednej lub więcej osób, natenczas władza górnicza przeprowadzi, za przybraniem w razie potrzeby politycznej władzy powiatowej, potrzebne dochodzenia i wyda odpowiednie zarządzenia policyjne.

W razie niebezpieczeństwa zwłoki ma władza, której siedziba jest bliższą miejsca wypadku, lub ta, która o niebezpieczeństwie wypadku pierwszej otrzymała wiadomość, poczynić zarządzenia, niecierpiące zwłoki i mieć staranie o bezzwłoczne tychże wykonanie. Co do dalszych zarządzeń należy postępować wedle przepisu w poprzednim ustępie wskazanego.

Art. 93.

Zarządzenia górniczopolicyjne, wydawane w ramach ustawy niniejszej, należy oznajmić uprawnionemu do wydobywania i kierownikowi, lub ich zastępcy, przez doręczenie rozporządzenia władzy.

Jeżeli kopalnia ropy (oleju skalnego) i gazów jest wydzierżawioną, natenczas zamiast uprawnionego do wydobywania, zawiadomić należy o wydanych zarządzeniach dzierżawcę kopalni. Tak samo należy postąpić w tych wypadkach, w których wykonanie pewnych robót oddane jest przedsiębiorcy, o ile Okręgowy Urząd górniczny przyjął odnośne doniesienie do wiadomości.

W razie niebezpieczeństwa zwłoki wystarczy skierować pisemny nakaz delegata władzy do kierownika lub tegoż zastępcy.

Delegat władzy górnicznej udziela tego nakazu, przez wpisanie go do księgi objazdowej, którą w tym celu utrzymywać należy na każdej kopalni.

Obwieszczenia dotyczące robotników należy odczytać i wywiesić w stosownym miejscu.

Art. 94.

Wszelkie koszta wykonania zarządzeń i zleceń, wydanych na podstawie art. 80. 91. i 92. ustawy niniejszej, ponosi uprawniony do wydobywania, względnie dzierżawca kopalni albo przedsiębiorca (art. 93).

Jeżeli wykonanie wydanych zarządzeń okazało się potrzebnem z powodu wydarzeń, określonych w art. 92., natenczas przysługuje uprawnionemu do wydobywania regres do tych, którzy ponoszą winę nieszczęśliwego wypadku.

Art. 95.

Robotników i środków pomocniczych, potrzebnych do wykonania zarządzeń po myśli art. 80. 91. i 92. ma dostarczyć uprawniony do wydobywania, względnie dzierżawca kopalni albo przedsiębiorca, (art. 93).

W razie nieszczęśliwych wypadków albo w wypadkach wspólnego niebezpieczeństwa, właściciele sąsiednich kopalń obowiązani są do niesienia wzajemnej pomocy.

Art. 96.

Jeśli na kopalni zajdzie niebezpieczeństwo ze względu na przedmioty w art. 89. określone, winien kierownik ruchu, albo jego zastępca, donieść o tem bezzwłocznie władzy górnicznej.

Jeśli na kopalni zajdzie wypadek nieszczęśliwy, który stał się przyczyną śmierci lub ciężkiego uszkodzenia jednej lub więcej osób, winien o tem kierownik ruchu lub tegoż zastępca bezzwłocznie prócz okręgowego urzędu górniczego zawiadomić nadto miejscowo właściwy sąd i policję państwową.

XI. O Karpackiej Stacji Geologicznej w Borysławiu.

Art. 97.

Celem zapewnienia kopalnictwu naftowemu racjonalnego rozwoju, mają wszyscy uprawnieni do wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów, założyć i utrzymywać Karpacką Stację Geologiczną, z siedzibą w Borysławiu.

Art. 98.

Zadaniem Karpackiej Stacji Geologicznej jest ułatwienie Władzom górnichym popierania kopalnictwa oleju skalnego i gazów. Karpacka Stacja Geologiczna ma w tym celu zbierać, opracowywać i zużytkować materiały geologiczne już istniejące, oraz używane przy robotach wiertniczych, prowadzonych celem poszukiwania i wydobywania ropy (oleju skalnego) i gazów.

Art. 99.

Karpacka Stacja Geologiczna podlega Wyższemu Urzędowi górniczemu w Krakowie.

Art. 100.

Karpacką Stacją Geologiczną zawiaduje Kuratorjum, w skład którego wchodzi jako członkowie: mianowany przez Wyższy Urząd górniczy w Krakowie przedstawiciel Władzy górniczej, zwierzchny geolog i przedstawiciele uprawnionych do wydobywania oleju skalnego, wybierani na przeciąg dwóch lat w ten sposób, by na 50 otworów wiertniczych, będących w ruchu przypadał jeden przedstawiciel.

Wyższy Urząd górniczy w Krakowie mianuje przewodniczącego Kuratorjum z pośród jej członków i zwierzchnego geologa na wniosek Kuratorjum.

Art. 101.

Na mocy uchwały Kuratorjum (art. 100) ma Karpacka Stacja Geologiczna utworzyć ekspozytury w innych ważniejszych zagłębiach naftowych. Uchwała taka podlega zatwierdzeniu Wyższego Urzędu górniczego w Krakowie.

Art. 102.

Wyższy Urząd górniczy w Krakowie wyda bliższe postanowienia o składzie, urzędzeniu i zakresie działania Karpackiej Stacji Geologicznej i jej Kuratorjum, w szczególności zaś o sposobie rozdziału kosztów i jej utrzymania na poszczególnych uprawnionych do wydobywania i ściągania zaległych opłat.

XII. O karach za przekroczenie przepisów tej ustawy.

Art. 103.

Karanie za przekroczenie przepisów tej ustawy przysługuje Wyższemu Urzędowi górniczemu, o ile do tych przekroczeń nie mają zastosowania postanowienia ustawy karnej.

Art. 104.

Winnego przekroczenia należy wezwać, aby w oznaczonym terminie usprawiedliwił się z zarzuconego mu przekroczenia z zagrożeniem, iż w przeciwnym razie wydanem zostanie orzeczenie karne bez uwzględnienia okoliczności, jakie mogłyby przytoczyć na swoje usprawiedliwienie.

Art. 105.

Odmówienie delegatowi władzy górniczej, objeżdżającemu kopalnię w charakterze urzędowym żądanych przezeń wyjaśnień w sprawach górniczej policji o ruchu kopalni, o stosunkach robotniczych i o stosunkach służbowych (art. 89), jak też niedostarczenie we właściwym czasie, pomimo wydanego upomnienia wykazów statystycznych, które w myśl art. 77. przedłożyć się powinno, karane będą grzywną od 20 do 200 złotych.

Art. 106.

Grzywnie od 40 do 200 złotych, a w razie powtórzenia się do 400 złotych, podlegają:

- 1) objęcie kierownictwa ruchu albo dozoru bez poprzedniego uznania uzdolnienia przez władzę górniczą (art. 62.);
- 2) zastanowienie ruchu bez poprzedniego albo w razie nieprzewidzianych wypadków bez następnego doniesienia (art. 57.);
3. zaniechanie sporządzenia, albo prawidłowego uzupełnienia, jakoteż przedłożenia przepisanych map, profilów i dzienników wiertniczych (art. 58.);
- 4) zaniechanie doniesienia o oddaniu pewnych robót przedsiębiorcy, również zaniechanie doniesienia o nabyciu albo wydzierżawieniu kopalni (art. 78.);
- 5) nieprowadzenie księgi objazdowej (art. 93.).

Art. 107.

Grzywnie od 100 do 400 złotych a w razie powtórzenia się aż do 800 złotych, podlega:

- 1) prowadzenie ruchu bez poprzedniego doniesienia (art. 49.);
- 2) prowadzenie ruchu bez planu albo przed urzędowym zatwierdzeniem tegoż (art. 52). Oprócz tego winna władza górnicza w wypadkach 1. i 2. ruch kopalni natychmiast zastanowić;
- 3) samowolne odstępowanie od urzędownie zatwierdzonego planu ruchu bez doniesienia o tem we właściwym czasie (art. 56.);
- 4) dalsze prowadzenie ruchu, pomimo, że go władza górnicza zastanowiła;
- 5) ruch bez ustanowienia uznanego, odpowiedzialnego kierownika ruchu, albo uznanego dozorczy ruchu i przyjęcie do kierownictwa i dozoru kopalni takich osób,

których władzy górniczej nie wymieniono, albo których uzdolnienia ta władza nie znała (art. 62.);

6) zaniechanie nakazanego obwieszczenia górniczo-policyjnego zarządzenia (art. 93.);

7) zaniechanie doniesienia o zaszłym niebezpieczeństwie albo o nieszczęśliwym wypadku na kopalni (art. 96.);

8) odmówienie pomocy w nieszczęśliwych wypadkach albo w wypadkach wspólnego niebezpieczeństwa (art. 95).

Art. 108.

Przekroczenia rozporządzeń górniczo-policyjnych, wydanych przez wyższy urząd górniczy (art. 90.), albo zarządzeń górniczo-policyjnych, wydanych na podstawie art. 80, 91. i 92. karane będą grzywną od 20 do 400 złotych, a w razie powtórzenia się do 800 złotych.

Art. 109.

Jeżeli uprawniony do wydobywania (dzierżawca, przedsiębiorca, art. 78.) albo kierownik nie wykona w odpowiednim terminie poszczególnych, prawomocnych, przez władze górnicze we wykonywaniu nadzoru nad kopalniami żywic ziemnych wydanych poleceń, można ich do tego zniewolić grzywną od 20 do 400 złotych.

Art. 110.

O ile kierownik lub dozorca ruchu nie spełnia przyjętych zobowiązań i zezwala, by czynności te sprawowała faktycznie inna osoba, zostanie ukaranym grzywną od 20 do 200 złotych, w powtórnym wypadku grzywną do 500 złotych, a na wypadek ponownego popełnienia powyższego przekroczenia przeciw swym obowiązkom, zostanie uznany za niezdolnego do sprawowania kierownictwa, względnie dozoru ruchu kopalni.

Art. 111.

Ściągnięte grzywny należy odprowadzić do Wyższego Urzędu górniczego, który utworzy z nich fundusz odrębny, przeznaczony do popierania interesów ogólnych kopalnictwa naftowego.

Art. 112.

Od orzeczenia karnego Wyższego Urzędu górniczego, wolno ukaranemu, w przeciągu dni siedmiu, wnieść odwołanie do miejscowo właściwego Sądu powiatowego, który rozpatruje odwołanie na równi ze sprzeciwem przeciw osądowi (art. 72. ustawy o konstytucji).

Odwołanie powyższe należy wnieść przez Wyższy Urząd górniczy.

XIII. O stosunku uprawnionych do wydobywania do ich urzędników, dozorców i robotników.

Art. 113.

Postanowienia IX. rozdziału (§§ 200—209) powszechnej ustawy górniczej „o stosunku posiadaczy kopalń do swych urzędników i robotników“ i odnoszące się do nich §§. 206. i 248. powsz. ustawy górniczej, §§. 206. i 248. w brzmieniu ustalonem ustawą z dnia 3. maja 1896. nr. 75 dz. u. p., oraz obowiązujące w górnictwie przepisy o zatrudnianiu młodocianych robotników i kobiet, o czasie trwania pracy, o spoczynku niedzielnym, i t. p., mają również zastosowanie do kopalnictwa naftowego.

XIV. Postanowienia końcowe.

Art. 114.

Przepis końcowy art. 1 ustawy niniejszej o wyjęciu wosku ziemnego (ozokerytu) z pod rozporządzalności właściciela nieruchomości, nie ma zastosowania do tych terenów, na których — w chwili wejścia w życie ustawy niniejszej znajdują się uruchomione kopalnie wosku.

Art. 115.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Wykonanie tej ustawy porucza się ministrowi przemysłu i handlu i ministrowi sprawiedliwości.

Motywa.

Stan ustawodawstwa naftowego.

Dotychczasowe ustawodawstwo naftowe, zainicjowane państw. ustawą naftową z 11. maja 1884, wykazało wprawdzie po czterdziestoletnim doświadczeniu życia praktycznego olbrzymią żywotność instytucji prawnych w ramach ustawodawstwa naftowego powstałych, życie atoli odsłoniło zarazem ujemne strony tegoż ustawodawstwa, jego wady i usterki, domagające się remedury i dalszego rozbudowania instytucji naftowo-prawnych, kreowanych w r. 1884 na zasadzie akcesji.

W powyższym kierunku podąża państw. ustawa z r. 1907 i kraj. ustawa z 22. marca 1908, wypuklając i uzupełniając instytucję pól naftowych wyrosłych na zasadzie akcesji, wprowadzając dopuszczalność ich czasowej własności, będącej wpływem czasowości uprawnień naftowych, gdyż nadawanych tylko na pewien ograniczony czas przez właściciela nieruchomości na rzecz osób trzecich, wprowadza do ustawodawstwa instytucję udziałów brutto, jako ciężarów realnych, legalizując w ten sposób istniejące już stosunki faktyczne, rozszerza przepisy nadzorcze górniczo-policyjnych władz fachowych i t. d.

Nowele naftowe z 1907 i 1908 jakkolwiek w stosunku do ustawodawstwa naftowego z r. 1884 oznaczały znaczny postęp, były już w chwili wydania niewystarczające i w wielu kierunkach wykazywały luki, niekiedy wprost hamując swobodny rozwój życia.

Żądanie reformy.

Objawia się rychło żądanie reformy ustawodawstwa naftowego.

Odpowiadając powyższym życzeniom powołuje Izba handlowa i przemysłowa we Lwowie w r. 1921 specjalną komisję, która pod przewodnictwem prof. Dr. Aleksandra Dolińskiego, na podstawie kwestjonariusza opracowanego przez Dr. Marjana Rosenberga, rozpisuje ankietę.

Stanowisko ankiety.

Ankieta oświadcza się w pierwszym rzędzie w dwu zasadniczych kwestiach. A w szczególności w sprawie czy zachodzi potrzeba kodyfikacji, czy wystarcza nowelizacja ustawy naftowej, większość oddaje swe głosy za zupełną kodyfikacją ustawodawstwa naftowego, zaś w drugiej zasadniczej kwestji, czy nowo opracować się mająca ustawa naftowa ma oprzeć się na zasadzie rezerwatu państwowego, lub też na swobodzie górniczej, wszyscy uczestnicy ankiety, przeciw jednemu głosowi, oświadczają się za utrzymaniem dotychczasowej zasady akcesji t. j. przynależności złoża bituminów do własności gruntu.

Obie powyższe zasady większości członków ankiety z nieznaczną modyfikacją zaakceptował również projekt niniejszy.

Kodyfikacja zamiast nowelizacji.

Należało się bowiem oświadczyć za zupełną kodyfikacją, a nie nowelizacją ustawodawstwa naftowego, aby z jednej strony zebrać i ujednolicić w jednej ustawie wszystkie przepisy, zawarte dotąd w kilku ustawach krajowych i państwowych, oraz w szeregu rozporządzeń rozmaitych ministerstw i poszczególnych władz, z drugiej zaś strony aby istniejące w dotychczasowych ustawach normy i instytucje zmienić, uzupełnić i rozbudować jednolicie w sposób, odpowiadający rozwojowi i potrzebom kopalnictwa naftowego. — Nadto domaga się powaga własnej państwowości wyrugowania i zastąpienia własnymi normami ustaw, których moc obowiązująca opiera się na sankcji państw zaborczych.

Wychodząc atoli ze stanowiska, że każda ustawa winna dążyć do wzmocnienia poczucia prawnego ogółu i uniknąć wszystkiego, co by je mogło w najmniejszym choćby stopniu zachwiać, oparliśmy projekt w ramach możliwości na dotychczasowych przepisach i urządzeniach prawnych zmieniając i rozbudowując je jedynie w miarę potrzeby rzeczywistej, przyczem z powyższych względów projekt zatrzymuje dotychczasową formę zewnętrzną poszczególnych przepisów, o ile na to ich treść zezwala.

Zasada akcesji.

Powyższe względy utrzymania stałości i pewności stosunków prawnych, zgodnie z wynikami poprzedniej ankiety, przemawiały również za utrzymaniem zasady akcesji z ograniczeniami podyktowanymi jedynie względami na dobro i interesy ogółu. Słusznie bowiem podnosi jeden z członków ankiety, że obalenie zasady akcesji spowodowałoby jedynie zamieszanie prawne. — Obalenie zasady akcesji w odniesieniu do ropy (oleju skalnego) i towarzyszących jej gazów, jest nadto nie do pomyślenia i z tej przyczyny,

że przeważna część wszystkich terenów, nadających się pod odbudowę górniczo-naftową, zajęta jest przez uprawnienia naftowe nabyte na podstawie tytułów z akcesji w myśl obowiązujących dotąd ustaw, żaden zaś ustawodawca nie może przejść do porządku nad iura quaesita, lecz je w całej pełni uszanować musi, jeśli nie zamyśla sam u ogółu obywateli wyrugować poszanowania prawu należnego. — Powyższe już względy nakazują zatrzymanie zasady akcesji w kopalnictwie naftowym. — Ponieważ atoli w ostatnim czasie zarówno ze sfer rządowych, jak i ze strony niektórych grup kapitału, zaangażowanego w kopalnictwie naftowym odzywały się głosy, domagające się zastąpienia zasady akcesji swobodą górniczą, przeto należy kwestji tej poświęcić jeszcze słów kilka.

Zasada akcesji przyjętą została do austr. ustawodawstwa naftowego, po kilkudziesięcioletniej walce prowadzonej przez całą ludność i przez b. sejm galicyjski z centralnym rządem wiedeńskim, który po zaborze Galicji wprowadził w niej maksymiljańską ustawę górniczą z r. 1873, wyznającą zasadę regalu w odniesieniu do wszystkich kopalń.

Powyższa zasada regalowa nie odpowiadała i stała w sprzeczności z ogólnem poczuciem prawnem tej dzielnicy dawnej Polski, nie uznającej od w. XVI. istoty regalu, gdyż począwszy od przywileju Stefana Batorego z r. 1576, ponawianego odtąd i stale zaprzysięganego w pactach conventach, wszystkie złoża minerałów, występujące w dobrach ziemskich stanowiły przynależność prawa własności gruntu. — Rozciągnięcie mocy obowiązującej maksymiljańskiej ustawy górniczej na b. Galicję spotyka się z kontrakcją ludności tej dzielnicy, która nawet chwilowo odnosi sukces przynajmniej częściowo, gdyż na rekurs wniesiony przez gubernium galicyjskie orzeka powszechna izba nadworna (allgemeine Hofkammer) w dniu 8. listopada 1810., że olej skalny, o ile występuje w stanie płynnym, stanowi bez żadnego ograniczenia przynależność własności gruntu i że nie należy w tym kierunku udzielać żadnych nadań górniczych, „dagegen beim Berg- und Judenpech (Ozorkerit, Asphalt), welches im festen Zustande gleich der Steinkohle eigene Flötze und Lager bildet, ein wirkliches Erdharz ist und gleich den letzteren gegraben wird, das Muthungs- und Befehnungsrecht einzutreten habe“.

Rząd wiedeński — mimo powyższego częściowego ustępstwa — usiłuje kilkakrotnie również w odniesieniu do ropy powrócić w zupełności do zasady regalowej, — jak n. p. w rozstrzygnięciach powszechnej izby nadwornej z 17. października 1838 i 20. listopada 1848 i w rozporządzeniach ministerstwa skarbu z 18. kwietnia 1854 l. 3445. — Ogłoszona zaś patentem cesarskim z 23. maja 1854 l. 145 dz. u. p. powszechna ustawa górnicza w §. 3. pomiędzy zastrzeżone minerały regalowe zalicza bituminy, tamże żywicami ziemnymi (Erdharze) nazwane.

Postanowienie §. 3. powsz. ustawy górniczej z r. 1854 wobec odpornego stanowiska ludności, nie chcącej naginać swych stosunków własnościowych w odniesieniu do bituminów do nowego pojęcia regalu, napotyka zaraz początkowo na trudności przy praktycznem stosowaniu tego przepisu.

Forma regalu nie odpowiadała bowiem — jak już zaznaczono — przekonaniu prawnemu ludności wyrobionemu na Polskiem prawie górniczem, a nadto wobec braku kapitału i zmysłu przedsiębiorczego w kraju groziła zasada regalu oddaniem całego górnictwa naftowego w ręce obcego kapitału.

Rzecznikiem tych prądów i potrzeb staje się Sejm galicyjski, który w dniu 25. kwietnia 1861 r. powziął jednomyślną uchwałę, „ażeby nafta uważana była za nienależącą do regalu górniczego“.

Powyższa jednomyślna uchwała sejmowa, poparta petycją Wydziału krajowego, spotkała się częściowo z przychylnem załatwieniem rządu austriackiego, który najwyższem postanowieniem z 22. stycznia 1862 orzekł, że odtąd nafta i smoła ziemna (Bergtheer) nie podpadają regalowi górniczemu i stanowią przynależność gruntu, o ile służą do wyrobu olejów świetlnych.

Rząd austriacki usiłuje wnet powrócić ponownie do zasady regalowej, przedstawiając na dniu 19. grudnia 1873 do zaopiniowania Sejmowi galicyjskiemu „projekt do ustawy państwowej względem zastosowania powszechnej ustawy górniczej do minerałów żywicznych“, projekt ustawy, stanowiącej w odniesieniu do bituminów zupełny powrót do zasady regalowej.

Powyższy projekt staje się podstawą namiętnej dyskusji sejmowej, poczem Sejm uchwała sprzeciwić się projektowi rządowemu i postanawia, że „olej ziemny, smoła i wosk ziemny winny zostać własnością prywatną, a w szczególności winny pozostać przynależnością gruntu, którą sam tylko właściciel gruntu ma prawo rozporządzać. Wszelkie wątpliwości względem tego prawa własności również jak wszelkie ograniczenia tejże, winny być w interesie prawa stanowczo usunięte“.

Powyższa zasadnicza uchwała sejmowa jakoteż dalsza działalność Sejmu galicyjskiego, a w szczególności uchwalenie przezeń w r. 1878. specjalnej, na zasadzie akcesji opartej, ustawy naftowej, nie przedłożonej przez rząd do sankcji monarszej jedynie z powodu przekroczenia przez Sejm ówczesny granic jego kompetencji, znie-

walają w końcu rząd austriacki do ostatecznego ustępstwa i uchwaloną zostaje państwowa ustawa naftowa z 11. maja 1884, usuwająca bituminy z pod regalu, a oddającą je po wieczne czasy do swobodnej rozporządzalności właściciela gruntu.

Powyższy krótki zarys historyczny dowodzi najlepiej, że panująca obecnie w Małopolsce zasada prawna przynależności bituminów do własności gruntu, nie jest wpływem żadnego aktu łaski ze strony rządu austriackiego, lecz wynikiem dziesiątki lat trwającej walki ludności Małopolski z rządem zaborczym o uznanie jej praw własnościowych, sięgających jeszcze wieku XVI. a opartych na licznych ustawach Polski przedrozbiorowej.

Powyższe już względy nakazują zatrzymania zasady akcesji w odniesieniu do bituminów.

Przemawiają atoli za tem nie mniej ważne względy gospodarcze.

Współczynnik własności gruntu jest w kopalnictwie naftowym (ropa, gazy ziemne) o wiele poważniejszym, aniżeli w górnictwie regalowym.

Podczas gdy przy górnictwie regalowym nieznaczna stosunkowo część powierzchni gruntu zajęta zostaje pod szyby i urządzenia kopalniane, a cała odbudowa górnicza ma miejsce pod ziemią i umożliwia równoczesną kulturę rolną na powierzchni to przeciwnie kopalnictwo naftowe wyklucza przez dziesiątki lat możliwość używania powierzchni gruntu dla celów rolnych.

Po wyeksploatowaniu i zwinięciu kopalni jeszcze przez długie lata nie będzie mógł właściciel używać swego gruntu, który zniekształcony i zdewastowany przez powstałe na nim urządzenia kopalniane, traci na szereg lat siłę rodną z powodu przesiąknięcia wyciekami ropnymi z otworu świdrowego i ze znajdujących się na powierzchni dołów ropnych i szlamowych. Wiele przeto kosztownych i długotrwałych wkładów będzie musiał poczynić właściciel gruntu, aby grunt swój przywrócić do pierwotnego stanu i móc go poddać ponownie kulturze rolnej.

Podczas gdy właściciel gruntu będzie zmuszonym z własnych funduszy czynić przez lata całe znaczne wkłady, aby częściowo przynajmniej przywrócić utraconą z powodu eksploatacji naftowej siłę rodną ziemi, to przeciwnie przedsiębiorca górniczy po wyeksploatowaniu terenu i wzbogaceniu się jego skarbami, porzuci grunt zdewastowany i pozbawiony na długie lata rentowności.

Nic przeto dziwnego, że właściciel gruntu odstępując osobie trzeciej prawo eksploatacji bituminów, zastrzega sobie w postaci t. zw. udziałów brutto prawa partycypacji w produkcji kopalni założyć się mającej na jego gruncie.

Celem nadania zaś wartości realnej zastrzeżonym sobie udziałom brutto nakłada właściciel gruntu przy zawieraniu kontraktu naftowego na przedsiębiorcę kopalnianego obowiązek wiercenia szybów, aż do uzyskania produkcji ropnej i gazowej i utrzymania bez przerwy ruchu kopalni, a to pod rygorem rozwiązania kontraktu naftowego i odpadnięcia przedsiębiorcy kopalnianego od nabytych praw naftowych.

Interes osobisty właściciela gruntu jako posiadacza udziałów kopalnianych tzw. procentów brutto powoduje, że właściciel gruntu czujnie stoi na straży, aby przedsiębiorca, nabywając od niego prawo poszukiwania i wydobywania bituminów, nie nabywał uprawnień naftowych jedynie dla celów spekulacyjnych, lecz kopalnię założył i kontynuował jej odbudowę górniczą.

Następstwem powyższego stanu jest fakt, że przedsiębiorca naftowy wobec grożącego mu rygoru rozwiązania kontraktu naftowego zmuszony jest do prowadzenia bez przerwy racjonalnej eksploatacji naftowej, co z jednej strony stanowi hamulec wobec spekulacji terenowej, z drugiej zaś strony musi dodatnio wpłynąć na wzmożenie się ruchu wiertniczego, a w następstwie też na utrzymanie, jeśli już nie na zwiększenie stanu produkcji ropnej i gazowej.

Wprost przeciwnie ma się rzecz przy systemie regalowym, gdzie na porządku dziennym spotykamy zajmowanie terenów w obszarach wielokilometrowych dla celów spekulacyjnych lub celem uniemożliwienia powstawania kopalń konkurencyjnych. Wystarczy przypomnieć dzieje zagłębia węglowego chrzanowsko-krakowskiego, które przez długie lata unieruchomił Schlutius swemi wyłącznościami górniczymi. — Dopiero wybuch wojny światowej i niepewne stosunki zniewoliły spadkobierców Schlutiusa do sprzedaży wyłączności górniczych konsorcjum polskiemu z galicyjskim Wydziałem krajowym na czele za cenę trzydziestu kilku milionów niemieckich marek złotych.

Interes Skarbu Państwa w akcesji.

W niemniejszej mierze przemawia żywotny interes Skarbu państwa za utrzymaniem dla kopalnictwa naftowego zasady akcesji. — Zasada akcesji — jak stwierdza praktyka — powołuje częste i liczne transakcje prawne, przynoszące każdorazowo, prócz opłat stemplowych, na rzecz Skarbu państwa i instytucji samorządowych po 10% od każdorazowej ceny kupna tytułem jedynie należności przenośnej. — Tytułem zaś samego podatku rentownego od udziałów brutto, będących konsekwencją zasady akcesji pobiera Skarb państwa 20% t. j. piątą część całego dochodu bruttowego. — Jeśli przyjmniemy przeciętne obciążenie kopalń w wysokości 20% brutto okaże się, że z samego

jedynie podatku rentownego zasada akcesji przynosi Skarbowi państwa 4/100 części całej produkcji kopalnianej.

Zarówno przeto względy zasadnicze, jak i względy słuszności oraz interes Skarbu państwa przemawiają za zatrzymaniem zasady akcesji w odniesieniu do ropy i aktualnych w ostatnim czasie gazów ziemnych, towarzyszących przeważnie pokładowi ropy.

O ile powyż naprowadzone względy przemawiają za utrzymaniem zasady akcesji przy poszukiwaniu i wydobywaniu ropy i gazów, a więc przy kopalnictwie naftowym w ścisłym tego słowa znaczeniu, to przeciwnie te same względy przemawiają przeciw zasadzie akcesji przy kopalnictwie woskowem. — Podczas gdy cytowane już przez nas orzeczenie powszechnej izby nadwornej z dnia 8. listopada 1810 uznawało ropę (olej skalny) za przynależność gruntu, to przeciwnie wosk ziemny i asfalt poddawało regałowi górniczemu, motywując to występowaniem tychże w stanie stałym i w złożach podobnie jak węgiel kamienny.

Także sposób prowadzenie kopalnictwa woskowego jest wręcz odmiennym od kopalnictwa naftowego. — Przy kopalnictwie naftowym jest dotąd regułą wiercenie i praca na powierzchni, w następstwie czego na cele kopalni naftowej wystarcza wprawdzie teren bardzo niewielki, atoli pod cele odbudowy zostaje zajęta z reguły cała powierzchnia terenu kopalnianego i w następstwie wyciekami ropnymi zdewastowaną zostaje cała jej siła rodna.

Wprost przeciwnie dzieje się przy kopalnictwie woskowem, w którym poszukiwanie i eksploatacja następuje przy pomocy robót jedynie podziemnych długimi sztolniami, w następstwie czego kopalnie wosku wymagają rozległych terenów, których powierzchnia w nieznacznej tylko części jest okupowaną, stojąc do wolnej dyspozycji właściciela gruntu.

Również pod względem rezultatów zawiodła zasada akcesji w kopalnictwie woskowem. Niemożność uzyskania pod warunkami przystępnymi, większych obszarów potrzebnych do założenia kopalni, jakoteż znaczne bardzo wkłady, których wymaga odbudowa górnicza przy wosku powodowały, że kopalnictwo woskowe coraz bardziej zanika w ostatnich trzydziestu latach, pozbawione tej zachęty i premji, jakiej dla przedsiębiorcy udziela system regalowy, umożliwiając bezpłatne nabywanie znacznych terenów kopalnianych. Mimo bogatych pokładów wosku, w jakie obfituje Małopolska, całe kopalnictwo woskowe ogranicza się obecnie do jedynej kopalni w Borystawiu zwolna się wyczerpującej, do jednej kopalni w Truskawcu i do trzeciej kopalni w Dziwniaczu w nieznacznych prowadzonej rozmiarach.

Wprowadzenie zasady regalowej dla kopalnictwa woskowego ożywi kopalnictwo woskowe i ściąganie dla jego uruchomienia potrzebne znaczne kapitały.

Projekt, wprowadzając dla kopalnictwa woskowego zasadę regalową, uchylił w uwzględnieniu praw nabytych z pod zasady regalowej istniejące i uruchomione w chwili wejścia ustawy kopalnie woskowe.

Mogłoby się nasunąć pytanie, czy w odniesieniu do wosku nie nabyto już praw z tytułu akcesji na podstawie licznych kontraktów naftowych, nadających uprawnionemu prawo eksploatacji wszystkich bituminów a więc i wosku ziemnego. Na pytanie to należy odpowiedzieć przecząco. Wolą stron było jedynie nabyć uprawnienia naftowe w ścisłym tego słowa znaczeniu, czego dowodzi treść wszystkich odnośnych kontraktów, normujących terminy i rygory wiercenia jakoteż sposób prowadzenia robót kopalnianych jedynie w odniesieniu do ropy (oleju skalnego) i gazów ziemnych, z zupełnym ominięciem wosku. Jeśli przeto kontraktami naftowymi obejmowano również i wosk, to jedynie dlatego, że dotychczasowe ustawodawstwo naftowe dopuszczało tworzenie pól naftowych jedynie łącznie na wszystkie bituminy, a więc łącznie i na wosk. Uprawniony z kontraktów naftowych w odniesieniu do złoża wosku nabywał ekspektatywę praw, t. j. możliwość założenia kopalni wosku. Skoro z tej możliwości nie zrobił użytku, niema reforma prawa obowiązku uwzględniać omieszkanej przez uprawnionego możliwości nabycia prawa.

Celem położenia kresu ewent. wątpliwościom, stwierdza art. 3 projektu, że kopalnictwu naftowemu przysługuje charakter górnictwa. Zasadę tę należało przyjąć w uwzględnieniu zgodnego stanowiska zajętego w tej mierze zarówno przez praktykę jak i teorię górnictwą.

O ilebyśmy bowiem charakter górnictwa mieli przyznać jedynie kopalnictwu minerałów regalowych, to na wypadek ten musielibyśmy odmówić Anglii istnienia górnictwa, skoro Anglia prawie że niezna regalu, względnie woli (swobody) górniczej, również musielibyśmy zaprzeczyć istnienie górnictwa w Polsce przedrozbiorowej, która od czasów Stefana Batorego zrywa z zasadą regalu. Tej zasady regalowej nie zna również Ameryka, Rosja, Niemcy i Rumunja w odniesieniu do ropy, Saksonia i prowincje prusko-saskie w odniesieniu do węgla, prowincja honowerska w odniesieniu do potasu, a trudno wszystkim tym krajom odmówić górnictwa i to górnictwa wysoko rozwiniętego. Nie w istnieniu bowiem fiskalnego regalu, lub t. zw. swobody górniczej, polega istota górnictwa, na pojęcie którego składają się zupełnie inne czynniki a mianowicie :

Kopalnictwo woskowe.

Charakter górnictwa.

1). poddanie poszukiwania i wydobywania kopalin nadzorowi specjalnych władz fachowych (górnich), za których wiedzą może jedynie następować poszukiwanie i eksploatacja,

2). przyznanie na rzecz i w interesie kopalń prawa wywłaszczenia obcej własności, celem umożliwienia, względnie ułatwienia ruchu kopalni, a to w uwzględnieniu właśnie pierwszorzędного znaczenia, jakie dla gospodarki zbiorowej posiada kopalnictwo,

3). wydawanie specjalnych norm ochronnych zarówno dla robotników zajętych przy kopalniach jak i dla obcego mienia i życia w uwzględnieniu szczególnego niebezpieczeństwa, które za sobą pociąga kopalnictwo,

4). odróżnienie i odrębne normowanie t. zw. szkód górniczych powstających z ujemnego, a jedynie kopalnictwu właściwego oddziaływania kopalnictwa na obcą własność i odszkodowanie z tego tytułu w daleko szerszym rozmiarze, niż to czyni ustawodawstwo cywilne.

Ponieważ występowanie powyższych momentów stwierdzić można przy kopalnictwie naftowym, przeto należało mu przyznać charakter górnictwa i w następstwie stwierdzić subsydjarną moc przepisów powsz. ustawy górniczej, jakoteż na kopalnictwo naftowe rozciągnąć kompetensję jurysdykcyjną specjalnych senatów górniczych i dział ten odpowiednio unormować.

Pola i księgi naftowe.

Z chwilą stwierdzenia, że kopalnictwu naftowemu przysługuje charakter górnictwa, należało w pierwszym rzędzie zająć się uregulowaniem własności górnico-naftowej, a więc polami księgami naftowymi.

Dotychczasowe ustawodawstwo naftowe zna tę instytucję, nie przeprowadziło jej atoli konsekwentnie do końca.

Ustawodawstwo naftowe z r. 1884 uznaje wprawdzie pojęcie samoistnej własności górnico-naftowej i w następstwie wprowadza instytucję pól i ksiąg naftowych dopuszcza atoli jedynie tworzenia pól naftowych dla czasowo i warunkowo nieograniczonej własności górnico-naftowej, a nadto wprowadza fakulatywność pól naftowych, gdyż możliwość otwarcia ruchu kopalni nie czyni zależnem od otwarcia pola naftowego.

Następstwem powyższego było, że instytucja pól i ksiąg naftowych w praktycznem zastosowaniu zajęła nieznaczne rozmiary, co dla kopalnictwa naftowego miało te ujemne skutki, że kopalnie w przeważnej części dla braku pól naftowych nie mogły korzystać z wprowadzonych przez ustawodawstwo dobrodziejstw, jako usamodzielnienie przedsiębiorcy naftowego w stosunku do właściciela gruntu, przy równoczesnem uregulowaniu stanu tabularnego, stworzenie dla kopalni zdolności kredytowej przez kreowanie odrębnej własności górnico-naftowej, jako realnej podstawy dla kredytu hipotecznego, umożliwienie wywłaszczenia górniczego dla celów kopalni i t. d.

Ustawodawstwo naftowe z r. 1907 i 1908 idzie w rozbudowie instytucji pól naftowych o krok dalej, dopuszczając czasowo i warunkowo ograniczone prawo własności pól naftowych na rzecz przedsiębiorcy naftowego. Wprowadzenie tej dla górnictwa naftowego potrzebnej i żywotnej inowacji umożliwiła i wyprzedziła rozprawa prof. Dr. Fryderyka Zolla, który w swej „Reformie prawa naftowego“ proponował dopuszczenie również czasowej własności pól naftowych, jako instytucji ze stanowiska teorii prawniczej depuszczalnej, skoro i przy nieruchomościach uznaje teorja (Ihering, Krainz) czasową własność cywilną.

Ustawy naftowe z r. 1907/8. akceptując stanowisko profesora Zolla, przyjęły wprawdzie instytucję czasowo i warunkowo ograniczonej własności pola naftowego, nie uzgodniły jej atoli harmonijnie z wprowadzoną ustawami z r. 1884 instytucją zasadniczą czasowo nieograniczonej własności naftowej, a zwalniając właściciela nieruchomości, jako równoczesnego przedsiębiorcę naftowego od obowiązku utworzenia pola naftowego, wykoszlały jedynie tę instytucję.

Projekt niniejszy czyni na przyszłość założenie kopalni zależnem od uprzedniego utworzenia pola naftowego, bez względu na to czy przedsiębiorca naftowy jest zarazem właścicielem gruntu, czy też osobą trzecią, która uprawnienia naftowe dopiero nabyła od właściciela nieruchomości. — Postanowienie to odpowiada potrzebie jednolitego uregulowania podstaw kopalnictwa naftowego, jako górnictwa, nie mającego więcej już nic wspólnego z własnością nieruchomości.

W tym celu należało postawić normę, że pole naftowe może w zasadzie być utworzonem jedynie po wieczne czasy, jakkolwiek z drugiej strony, licząc się ze stosunkami faktycznymi, dopuszcza projekt w ramach nieograniczonej własności pola naftowego, przypadającej w pierwszym rzędzie właścicielowi gruntu, również wpisy czasowej i warunkowej własności pola, modyfikując i upraszczając obecne normy w tym kierunku, że w księgach naftowych odpadnie na przyszłość t. zw. karta powrotu (karta D.) unikat tabularny swego rodzaju, który w praktycznem zastosowaniu nie wykazał niczego dodatniego.

Idąc za przykładem francuskiej ustawy górniczej z 21 kwietnia 1810 przepisuje projekt, że deklaracja naftowa właściciela nieruchomości, podobnie jak francuski akt koncesyjny, powołując do samoistnego życia nową własność górnico-naftową, unor-

mować ma na przyszłość stosunek własności naftowej do własności gruntu, a w szczególności wysokość rocznego odszkodowania za używanie powierzchni. Podobnie jak art. 43 i 48 francuskiej ustawy górniczej, przyznaje projekt właścicielowi gruntu odszkodowanie za używanie powierzchni w wysokości podwójnego rocznego czystego zysku, jaki przedmiotowa nieruchomości przynosi.

W ten sposób ochroni projekt właściciela gruntu, uniemożliwiając równocześnie wyzysk przedsiębiorcy naftowego, co dotąd zbyt często miało miejsce, ilekroć stała się aktualną kwestja prolongaty, uprawnienia naftowego. — Również i samą sprawę prolongaty uprawnień naftowych reguluje projekt w sposób odpowiadający żywotnym interesom kopalnictwa.

Projekt, wykluczając fakultatywność, a wprowadzając w jej miejsce przymus tworzenia pól naftowych, jako zasadniczego na przyszłość wymogu do otwarcia ruchu kopalni, odbudowuje konsekwentnie instytucję pól naftowych i usuwa dotychczasowe strony ujemne tejże instytucji.

W szczególności należało uprawnionego uchronić przed vacuum prawnem, jakie dotąd istniało pomiędzy nabyciem uprawnienia naftowego, a zdolnością intabulacji tegoż nowo utworzonego pola naftowego, co nastąpić mogło dopiero z chwilą, gdy uprawniony na podstawie dokumentów nabycia otrzymał od władz górniczych poświadczenie urzędowe w sprawie występowania minerałów bitumicznych. — Dopiero z chwilą uzyskania takiego poświadczenia górniczego i dopiero z chwilą zatwierdzenia ze strony urzędu górniczego odnośnego planu pola naftowego, mógł uprawniony odnieść się do sądu tabularnego o utworzenie pola naftowego i intabulację własności tegoż na rzecz swoją. — Jeśli w międzyczasie zaszła zmiana tabularna w osobie właściciela gruntu, lub też w tegoż prawie swobodnej dyspozycji nieruchomości, nie mógł uprawniony na podstawie przedmiotowego dokumentu nabycia uzyskać utworzenia pola naftowego i intabulacji swojej własności naftowej, co w konsekwencji musiało prowadzić jedynie do długotrwałego, a co do swego wyniku, często bezowocnego procesu.

Również długi i ciężary, które w międzyczasie obciążono własność gruntu, przechodziły ze subsydjarną odpowiedzialnością na pole naftowe i stanowiły tegoż dalsze obciążenie, materialnie zupełnie nieuzasadnione. Powyższe w praktyce często wysoce ujemne strony dotychczasowych pól naftowych, usuwa projekt w całości.

Licząc się ze stosunkami faktycznymi panującymi w centrach naftowych, uniemożliwia projekt na przyszłość wyzysk stosowany pasywnym zachowaniem się mniejszości udziałowców i w tym też celu stanowi, że do odłączenia prawa poszukiwania i wydobywania minerałów bitumicznych od własności gruntu, wystarcza zeznanie deklaracji naftowej ze strony większości udziałowców, przy równoczesnem salwowaniu praw mniejszości. — Powyższy przepis ułatwia na przyszłość tworzenie pól naftowych, a zarazem wyklucza zbyt często w praktyce się ujawniające nadużycia ze strony reprezentantów mniejszości udziałów własnościowych.

Projekt reguluje również sprawę przynależności kilku pól naftowych do jednej kopalni, umowy sąsiedzkie i komasacyjne, czyni to atoli w ramach jaknajbardziej ogólnych, aby tymże instytucjom umożliwić rozwój w tym kierunku, jaki wskaże życie i potrzeby górnictwa.

Licząc się z wielkiem znaczeniem jakie kopalnictwo naftowe posiada dla zbiorowej gospodarki kraju i dla aktywnych bilansów handlowych państwa ułatwia projekt uruchomienie i eksploatację kopalń przez uproszczenie postępowania ekspropriacyjnego, które dotąd nie liczyło się z szybkim tempem ruchu kopalnianego, z drugiej strony atoli nakłada projekt w interesie ogólnym na właściciela pola naftowego obowiązek utrzymywania należytego ruchu kopalni na polu naftowym założonej, karząc zaniedbanie tego obowiązku ze strony właściciela pola naftowego odebraniem własności pola i przeniesieniem własności tegoż w drodze przetargu publicznego w ręce ruchliwsze i bardziej zdadne.

Projekt daje powyższemu stanowisku wyraz, uznając możność odebrania własności pola naftowego na wypadek, jeśli właściciel tegoż założoną na niem kopalnię w takim stopniu zaniedbuje, że przez to powstało lub powstać mogło nie tylko niebezpieczeństwo dla życia i mienia, lecz również „dla interesów gospodarczych ogółu“. — Postanowienie to w łączności z postanowieniami projektu o potrzebie zezwolenia władz do przemiany względnie zniesienia kultury górniczej, ochrania przyszłość kopalnictwa naftowego przed dotychczasową praktyką właścicieli terenów i spekulantów naftowych, którzy przez wyciąganie rur z otworów świdrowych i niszczenie w ten sposób owocu wieloletniej pracy, wyrządzili olbrzymie szkody interesom gospodarczym ogółu. Powyższe szkody wyszły jaskrawo na jaw, gdy z chwilą odkrycia nowego horyzontu ropnego w zawodnionych szybach naftowych Tustanowic w drugiej połowie roku 1923. i w roku 1924. przystąpiono do ponownego pogłębiania szybów dawniej zastanowionych.

Utrzymując w pełni zasadę akcesji kopalnictwa naftowego byli autorzy projektu zupełnie świadomymi również i ujemnych skutków tejże zasady, w następstwie czego ograniczyć się starali w projekcie ustawy zbyt przesadne często roszczenia

Reforma pól naftowych.

Udziały brutto.

właścicieli nieruchomości. Projekt daje temu wyraz, zakreślając maksymalne obciążenia pola naftowego udziałami brutto. Przy uregulowaniu instytucji brutto, które w kopalnictwie naftowym zyskały pełne prawo obywatelstwa, uwzględnił projekt wszystkie wymogi i doświadczenia bogatej w tym kierunku praktyki naftowej, wzorując się nadto na podobnych instytucjach saskiego prawa górniczego.

Gwarectwa.

Celem umożliwienia w kopalnictwie naftowym asocjacji kapitału, a zwłaszcza kapitału krajowego, należało odpowiednio zreformować instytucję gwarectw, które w górnictwie zagranicznym zajmują pierwszorzędne miejsce.

Jakkolwiek projekt w rozdziale o gwarectwach uwzględnił najnowsze ustawodawstwo górnicze zagranicy, a zwłaszcza ustawę bawarską z dnia 13. sierpnia 1910, liczy się projekt z odmienną strukturą naszego życia gospodarczego i prawnego i kwestję gwarectw rozwiązuje w sposób zupełnie samodzielny. W pierwszym rzędzie chroni projekt prawa mniejszości, a w następstwie w wypadkach pokrzywdzenia przez większość gwarków, udziela przegłosowanemu gwarkowi możliwości domagania się interwencji fachowych władz górniczych i wytoczenia sporów przed senaty górnicze, również fachowo obsadzone.

Dzielenie udziałów naftowych.

Celem ułatwienia drobniejszemu kapitałowi krajowemu uczestnictwa w kopalnictwie naftowym, zniża projekt granicę zdolności dzielenia udziałów we własności pola do jednej setnej części całości, w miejsce dotychczasowej 1/40.

Szkody górnicze.

Przyznając kopalnictwu naftowemu jako górnictwu, w uwzględnieniu jego wysokiej funkcji społecznej, daleko idące uprawnienia w kierunku wywłaszczenia i t. p., liczy się również projekt z ujemnymi skutkami górnictwa, w następstwie czego normuje daleko idącą odpowiedzialność właścicieli kopalń za szkody górnicze, a to bez względu na to czy szkodę właściciel kopalni zawinił lub czy też ją tylko mógł przewidzieć.

W powyższym kierunku poszedł projekt za przykładem pruskiej ustawy górniczej, która granicę odpowiedzialności za szkody górnicze, zakreśla daleko poza ramy dotychczasowej cywilnej odpowiedzialności odszkodowawczej.

Organizacje zawodowe.

Odpowiadając żywo odczuwanej dotąd potrzebie tworzenia organizacji właścicieli kopalń, któreby nietylko występowały jako reprezentacje interesów kopalnictwa, lecz były również w możności przeprowadzić roboty zbiorowe, nieodzowne dla kopalnictwa, jak urządzenie wspólnych dróg kopalnianych, robót odwodniających i t. d., wprowadza projekt obowiązek przymusowej organizacji okręgowej, która jest jedynie dalszą konsekwencją i dalszym rozbudowaniem istniejących obecnie Izb Pracodawców, które atoli pozbawione ustawowego autorytetu i czynnika przymusowości, nie mogły w całości wypełnić ciążących na nich zadań.

Sądownictwo górnicze.

Przyznanie kopalnictwu naftowemu należnego mu charakteru górnictwa, wymagało w konsekwencji rozciągnięcia jurysdykcji senatów górniczych i sądów powiatowych dla spraw górniczych, na orzecznictwo sądowe w sprawach naftowych. W powyższy sposób nastąpi wreszcie ujednolajnienie rozbieżnej praktyki i judykatury naftowej, a skład senatów górniczych, do których wchodził fachowi sędziowie ze sfery górniczych, umożliwi i w wysokim stopniu ułatwi osądzenie sporów o pokładzie czysto górniczym.

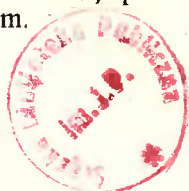
Policja górnicza.

W dziale policji górniczej uwzględnił projekt wieloletnie doświadczenie nadzorujących władz górniczych i osiągnięte w tym kierunku rezultaty.

Uwzględniając wielkie znaczenie, jakie dla kopalnictwa naftowego i jego rozwoju posiada należycie przygotowany stan kierowników i dozorców ruchu, podnosi projekt teoretyczne i praktyczne wymogi, potrzebne do uzyskania w przyszłości dekretu na kierownika, względnie dozorcę ruchu. Równocześnie usiłuje projekt uniemożliwić w przyszłości t. zw. „koziarstwo“, polegające na nominalnem jedynie prowadzeniu kierownictwa i dozoru ruchu kopalni przez osoby ukwalifikowane, w rzeczywistości zaś na poruczeniu tych funkcji jednostkom mniej lub więcej nieukwalifikowanym.

Tej niestety chronicznej dotąd pladze kopalnictwa naftowego, mają przeciwdziałać nietylko kary pieniężne, lecz również możliwość pozbawienia przez władze górnicze dekretów uzdolnienia tych kierowników i dozorców ruchu, którzy dotąd zawodowo uprawiali „koziarstwo“.

W końcu celem zapewnienia zarządzeniom władz górniczych posłuchu i sprężystej wykonalności, porucza projekt egzekucję zarządzeń górniczych władzom górniczym i sądom.

SEMINARIUM
ADMINISTRACYJNE
UNIWERSYTETU LWOWSKIEGO.

Biblioteka Śląska w Katowicach
Id: 0030000750793

III 37684

